

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
u. 7. p. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
S. N. Sz. — 558

Kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez kü-
ldendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 1-50

1925 aug.

5. napszám

Ciuj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 178 szám

5685. Ab 15

Jasi újból antiszemita botrányok színhelye volt

Jasibán, Ungheniben, Focsaniban és Vasile-Lupuban véresre verték a zsidókat. Bezúrták a zsidó kereskedők kirakatablakait. A jasi kereskedők felekezeti különbség nélkül bezárták üzleteiket. Két antiszemita kirándulás

Hogyan inzultálta egy zsidó taligás Cuza professzort

(Ciuj-Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy szűkszavú bukaresti távirat alapján tegnap már röviden beszámolt az Uj Kelet arról, hogy egy zsidó taligás inzultálta Cuza professzort, aminek következményeképpen egész Moldova újból antiszemita tüntetések és botrányok színhelyévé lett. Bukaresti lapok jelentései alapján az alábbiakban teljes részletességgel ismertetjük az eseményeket. Meg kell jegyeznünk, hogy tudósításunk a bukaresti lapok óriási többségének egybehangzó jelentése alapján készült el. Két bukaresti lap, az „Universul” és a „Vitorul”, természetesen ez alkalommal is „különvéleményt” jelentett be. A meglepő csak az, hogy a két említett lap ezúttal nemcsak az események kommentálásában, hanem magának az eseménynek az ismertetésében is a „különvélemény” álláspontjára helyezkedett.

A jasi incidensről és az azt követő tüntetésekről alábbi tudósításunk számol be:

Roham a zsidó járókeleik ellen

Szombaton a késő esti órákban, mint rendszeren, rengeteg ember hömpölygött Jasi utcáin. A főtér kávéháza és sörözői telve voltak vendégekkel, amikor a Lapusneanu-utca felől egy botokkal felfegyverkezett antiszemita csoport fordult be a főtérré, ahol sora inzultálta a zsidó járókeleket. A támadás meglepetésszerűleg történt, úgy, hogy védekezésre még gondolni sem lehetett. A tüntetők válogatás nélkül ütöttek szét a járókelek között, úgy, hogy több keresztény embert is megsebesítettek. Egy David Salamon nevű fiatal zsidó iparost véresre vertek, úgy, hogy a szerencsétlen fiatalember ajultán esett le a földre, ahonnan könnyörletesszívű emberek szedték fel és szállították be a kórházba. Az antiszemita tüntetők utjukban minden kirakatablakot betörték. A kereskedők, hogy a rombolásokat megakadályozzák, becsúrták üzleteiket és a vasrollókat lehúzták.

Betörtek a kirakatokat és a zsidó koponyáikat

A tüntetők a főtérről a Cuza Voda-utca felé fordultak be, ahol egy keresztény urileányt inzultáltak, azt hívén róla, hogy zsidó, majd betörték a Melxon és Braunstein-cégek kirakatablakait. A tüntetők ezután három zsidó fiatalembert vettek üldözésbe, akik a Stefan cel Mare utca felé menekültek. Egy Peric Kohl nevű kereskedő, akinek ebben az utcában van üzlete, a tüntetés zaját hallva, le akarta húzni rollóját, míg a töpörödött öreg zsidó a nehéz vasredőnyvel bibelődött, a tüntetők már oda-értek és egy bunkósbottal úgy fejbeverték, hogy ajultán terült el a földön. A kereskedőt súlyos sebével családja kórházba szállította, ahol még az éjszaka folyamán megoperálták.

A tüntetők tovább folytatták a rombolást a Lozonschi-utcában, ahol számos ablakot bezúrtak. Az utca utolsó házában van a Canter-féle bodega, amelynek valamennyi ablakát bezúrták. A bodega tulajdonosa nyakoncsipte az egyik tüntetőt, egy középiskolai tanulóat, akit azonnal felvitt a térparancsnokságra. A tüntetők ezután a „Lumea” szerkesztősége elé vonultak, ahol azonban ellenállásra találtak, mire visszavonultak. Ugyanebben az időben egy másik tüntető csapat a sörözőket és a kávéházakat járta végig, ahol véresre verték a zsidó vendégeket.

Hogyan inzultálták Cuza-t?

A tüntetés egész ideje alatt a tüntetők folyton azt hangoztatták, hogy Cuza professzort egy zsidó malomhivatalnok megtámadta és megsebesítette és ennek retorziójaképpen rendezték a tüntetést. A bukaresti lapok megállapítják, hogy az incidens tényleg megtörtént. Az inzultáló azonban nem malomhivatalnok volt, hanem a Grün panna-malomnak egyik Lerner nevű taligása, aki gazdájának megbízásából taligáján a malomból egy zsák lisztet vitt a Codrescu utcai zsidó árvaháznak. Minthogy a taligás nem tudta az árvaház pontos címét, megállította lovát, leugrott a taligáról és utbaigazítást kért egy arajáró urtól. A szerencsétlen véletlen hozta, hogy ez az ur éppen Cuza professzor volt.

— Eppen engem kérdezel — rivalt rá a taligásra Cuza — nem tudod, hogy én Cuza professzor vagyok.

A taligás ríposzott, majd hangos szóval társba elegyedtek, amelynek végén Lerner öklével Cuza arcába csapott. Cuza feljelentésére a sziguranca nyomban letartóztatta Lerner. Cuza feljelentésében a Grünspan-malom tulajdonosát, a merénylet értelmű szerződésével vádolta meg, mire a rendőrség beidézte és kihallgatta Grünspan is. Amikor a malomtulajdonos a rendőrség épületéből távozott, egy Urziceanu nevű diák revolverrel négyszer rálőtt. Szerencsére a diák társaságában volt egy Trfon nevű hadnagy, aki a lövöldöző diák karja után kapott, úgy, hogy a golyók célt tévesztettek. A vizsgálóbíró ma megerősítette Lerner letartóztatási végzését. Lerner maga kérte további letartóztatását, hogy élete biztonságban legyen a törvényszéki fogházban.

A jasi boltosok bezárták üzleteiket

A jasi üzlettulajdonosok, felekezeti különbség nélkül, tegnap a város háza termében tiltakozó gyűlést tartottak, melyben erősen követelték a hatóságoktól, hogy biztosítsa számukra a vagyon és életbiztonságot. A gyűlés után több zsidót súlyosan megvertek. Wallmann és Nuwar kereskedőket kórházba kellett szállítani, olyan súlyos sérüléseket szenvedtek. Az újabb tüntetések során megint több kirakatablakot törtek be, mire a kereskedők, köztük a legnagyobb román cégnek Luca P. Niculescunak, ottani fiókja is, újra bezárták üzleteiket. A hatóságok erősen lépnek fel a tüntetők ellen. Örizetbe vettek néhány diákot, akiknek kihallgatása tegnap egész nap folyt. Az örizetbe vett diákok között ott van Motza diákvezér is.

Lapkommentálások és „retorziók”

A jasi események híre csakhamar eljutott a fővárosba is. A bukaresti diákok a jasiakkal szolidarisan, tegnap tüntetést akartak rendezni. Néhány száz főből álló tömeg gyülekezett össze az „Adeverul” című napilap szerkesztőségi épülete elé, de a karhatalom feloszlatta őket. Erre más helyen gyűltek össze és szimpátia-tüntetést rendeztek az „Universul” mellett.

Az eseményeket a lapok különbözőképpen kommentálják: A „Facla” című lapban Cimet és Vinca újságírók élesen elítélték a történeteket. Állásfoglalásukért felelősségre vonták őket Bacaloglu ügyvéd, aki annak idején Rosenthal az „Adeverul” volt igazgatóját inzultálta. Vita keletkezett közöttük, melynek az lett a vége, hogy a két zsidó újságíró súlyos inzultusban részesült.

Az „Universul”-nak, amint már megírtuk, külön

véleménye volt az eseményekről. Szerinte a Cuza elleni inzultus úgy történt, hogy két zsidó malomhivatalnok követte az utcán magánosan sétáló hetvenes Cuza professzort. Cuza professzor észrevéve, hogy üldözik, meggyorsította lépteit, mire az egyik hivatalnok elébe került, öklével az arcába csapott és megfutamodott. Az „Universul” természetesen tartja, hogy a Cuza elleni inzultusra az antiszemita rombolással feleltek. Felhívja a hatóságokat, hogy a legsürgősebb intézkedéseket fogantossák, mert lehetetlen az, hogy egy eszméi harcra azzal feleljenek, hogy egy hetvenes köztisztviselő álló aggastyánt inzultáljanak. A „Vitorul” csak néhány sorban számol be az eseményekről és megállapítja, hogy az atrocitások a Cuza elleni inzultus következményei voltak.

Az antiszemita tüntetők vasárnapi kirándulásai

A tüntetők egyik csoportja vasárnap átrándult a szomszédos Vasile Lupu városkába. A városkában négygyűléseket tartottak, majd sorra inzultáltak az utcán járó-kele zsidókat. Délután öt órakor futott be Baltzról a vonat. A vonat zsidó utasai, akiknek sejtelmük sem volt az eseményekről, nyugodtan szálltak át a jasi vonatra. Ugyanebbe a vonatba szálltak fel a tüntetők is, akiknek első dolguk volt a kupékat bezárni. Majd kijelentették a megrémült zsidó utasoknak, hogy Cristesti állomáson le fogják szállítani. A tüntetők szavukat be is váltották. Amikor a vonat Cristestire ért, előbb megverték a zsidó utasokat, majd a szó szoros értelmében kidobták őket a vonatból. A zsidó utasok podgyászait az ablakon keresztül hajították ki. Eközben egy megrendítő esemény játszódott le. Az egyik asszony, miután a vonat már elindult észrevette, hogy kis gyermeke a vonatban maradt. Az asszony szívtépően kezdett jajgatni, mire a vonatot leállították és a gyermeket is kitétték a kupéból. A vonat szerencsétlen zsidó utasai a késő esti órákig vesztegeltek a kis állomáson, míg Jasiban tudomást szereztek sorsukról és egy jasi kereskedő autóját elküldötte értük. Az autó azután elhozta a borzalmasan elvert zsidó utasokat Jasiba. Két súlyosan sérült kereskedőt a zsidó kórházban vettek kezelés alá.

Egy másik „kirándulás”

Jasiból egy másik diákcsoport tegnap átment Ungheniba és itt is antiszemita tüntetéseket rendeztek. Különösen az állomáson inzultáltak a zsidókat. Az állomásfőnök az ott történetekről jelentést tett a belügyminisztériumnak, amely szerint a csoport végigjárta az állomásépületeket és ahol „Adeverul” és „Dimineata” falragaszokat találtak, leszaggatták azokat. Amikor a Jasiba menő vonat az állomásra befutott, a zavarógök elállták a lépcsőket, igazoltatták az utasokat és a zsidókat leszállásra kényszerítették. A szorongatott helyzetben levő állomásfőnök nem tudott mást csinálni, mint a vonatot hat perccel indulás előtt elindítani.

Az állomásfőnök jelentése szerint magában az épületben is nagyobb kárt csináltak a tüntetők. A kár megállapítására bizottságot kér az állomásfőnök.

Megnyugtatták a zsidókat

Újabb jelentések szerint Focsaniban is súlyos antiszemita-tüntetések játszódtak le. Egy Salter nevű zsidót súlyosan megvertek. Az egyre súlyosbodó mozgalom arra készítette a hatóságokat, hogy komolyabb intézkedéseket fogantossanak. Tegnap a prefekturára érkekezletre hívták össze a zsidó vezetőembereket, akiknek Alaci prefektus ígéretet tett, hogy minden eszközzel véget vet az agitációnak. Kérte őket nyugtassák meg a zsidó lakosságot és legyenek türelmekkel, mert a karhatalom, illetve a hatóságok megteszik kötelességüket. Chiriac tábornok helyőrpáncsnok is ígéretet tett a rend biztosítására.

Ezután a hatóságok képviselői tartottak értekezletet, melyen megbeszélték a szükséges preventív intézkedéseket. A városban tegnap egész nap jár-

ANUSOL
TÖRV. VÉDELMEZ.
Egjobban elis-
tós siker —
üntel és meg-
helyeket —
s. Reggel és
bevezetve
n kapható —
BUKAREST
EA-GRIVITEI 61

késnélküli
EAL

tváló por
az ország legré-
fártmánya, mely
jonnaa átprepa-
arcot nem marja
llemes ha-
hagy utána.

„IDEAL” felírásu

fodrász
dinand 30.

lyagbántalmak-
gnál, izületi
nően használt
antalmaknál.
házi elkészítése.
tik az emésztést.

aug. 10.

ruha

aktár.
nőség!

ajabb fazonok.

k!

Confectiuni
Bucuresti.

utvonatok a francia
ből:

Canada
Mexiko
aiti - Antillák
gír - Tunisz
kötőkbe.
és jegyekkel szolgál:
A. Bucuresti.
Comedia
Transatbuc.
Badar 359

örök cirkáltak. Incidens nem fordult elő, mégis az atmoszféra nem volt nyugodt.

A zsidók elhatározták, hogy küldöttséget menesztenek a fővárosba, hogy kérjék a miniszterelnököt hathatósabb intézkedések megtételére. A belügyminiszter és a katonai hatóságok a jasi-i eseményekkel kapcsolatosan elhatározták, hogy katonaságot vezényelnek Jasiba, hogy elejét vegyék a további zavargásoknak.

Crainquebille panasza megy az inspektorhoz

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Anatole France halhatatlan alakja: Crainquebille bácsi éppen gyümölcsöt árult a párisi boulevardokon, amikor hirtelen szemben találta magát a társadalmi rend örvele — és börtönbe került. Pedig semmit sem vétett a rend ellen, legfeljebb annyit, hogy tiltakozott a rendreügyelő „Mihászna András“ durvasága ellen, mellyel az őt továbbállásra biztattatta.

Nem vagyunk Páris, nagyon is messze esünk a nagyvárosi élet lüktetésétől, de azért a mi városunknak és a föld minden városának megvannak a maga Crainquebille-jei, kis, esetlen, jóhiszemű egzisztenciák, akiket sohasem védelmez, csak mindig eltipor a törvény. Persze, persze: ott fenn, a magas minisztériumokban nem fájhat a feje a miniszter uraknak a gyarló világ gyarló emberei miatt. Őket magasabb „állami érdekek“, szociális szempontok stb. stb. vezetik a törvények megalkotásánál. Magas pozíciókból hogy is láthatnának le a Crainquebillek földszintes életére, fő, hogy a törvény betűjének elég tétessék, a többi nem fontos.

Ilyen szempontok szerint alkották meg a munkaszüneti törvényt is, melynek — mi tagadás — vannak jó intézkedései, de nagyjában általános szempontok szerint van megalkotva, — ami természetesen magával hozza, hogy nincs tekintetes a bagatellekre. Nincs tekintettel főleg a Crainquebillekre, akik ilyenkor nyáron az esték poéziséből és a lombok alatt üdülő polgárság étvágyából élnek. Friss gyümölcsöt árulnak: körtét, szilvát, barackot, rendszerint a sétaterék és a színházak környékén. Hűsülő kereskedősegédek, széptevő fiatal emberek, reménykedő mamák a holdfényhez, csillogó pompájához, katonazenekar érzelmességéhez a sétatér sarkán gyümölcsöt szoktak vásárolni, melylyel a napi robot fáradsalmait üdítik fel, a „természetet“ szívják be, mintegy izes nedvekbe szublimálva.

Ebből a nemes hajlandóságból, ebből a lukullusi erényből a sétatér sarkain sátrazó gyümölcsárusok eddig zavartalanul fölötték le azt a kis, de becsületes hasznót, melyből adót fizettek, gyermekeket neveltek és általában rendes kisember életévé építették ki életüket. Reggeli hattól éjjeli kettőig sátraztak a sétaterék sarkain s maradék gyümölcsüket csak akkor fuvarozták haza, mikor a nyári fák lombjai alatt elhalkult az utolsó kacaj, az utolsó szerelmes szivdobbanás és az utolsó — vágy is. Minden nyár meghozta eddig a maga gyümölcsét, minden nyár a maga kis, de becsületes hasznát, miglen be nem telt a végzet és napvilágot nem látott az új zárórendelet. Azóta keserűség, gond, kétségbeesés lett a sarki Crainquebillek élete, akiknek egyik reprezentása, — magas, csontos, naiv férfi — ma azzal a kéréssel jelent meg a munkaügyi inspektor előtt: engedje meg neki, hogy „üzletét“ hét órán túl is nyitva tarthassa, mert különben rövidesen éhen kell vésnie. A munkaügyi inspektor — derék, jószívű hivatalnok — azonban csak jó szóval biztathatta Crainquebilleinket:

— Tudom, hogy sérelmes a zárórendelet, de nekem épügy kell alkalmazkodnom hozzá, mint magának barátom...

És látszott rajta, hogy szívesen hozzá tenné még a következőket:

— A törvényeknek nem az a feladatuk, hogy bölcsék és igazságosak legyenek, hanem az, hogy engedelmessé tartsanak nekik.

Crainquebilleink sehogysem tudott megnyugodni a végzetben és siránkozásra fogta a dögöt.

— Nagyságos inspektor uram, én szívesen belemegyek abba, hogy reggel csak tíz órákor nyissam üzletemet, de tessék megengedni, hogy este nyolc óra után is árulhassak gyümölcsöt. Négy gyermekem van és hetek óta semmit sem árultam, Miből fizessem az adót, a kamatokat, az iskoláztatást? Hiszen gyümölcsöt csak az esti közönség vá-

sárol, amelyik kitudul a színházból, amelyik hűsölni jön a fák alá. Tegnap egy ur még össze is szidott, amiért nem adtam neki barackot. Azt mondta, hogy ezt a disznóságot kiírta az újságba. Tönkre kell menni, tegyen valamit inspektor ur.

És Crainquebilleinknek könnyek gyűltek a szemébe. Az inspektor ur is nagyon megsajnálta a gyümölcsök e becsületes sáfárját, de biztatásánál egyebet nem adhatott neki:

— Szombaton leutazom Bukarestbe és tolmácsolni fogom az összes gyümölcsárusok kérését. Remélem, hogy a miniszter ur tekintettel lesz ma-

gukra...

— És addig? Hiszen már eddig is tizezer lej értékű gyümölcsöm rothadt el...

Közbeszóltam:

— Hát addig árulja suttymomban. Az inspektor ur elmosolyodott, szemében jószágos derű csillant meg és — egy szót sem szólt.

S bizony, ha Crainquebilleink biztatásomra társul legáthágja a szigorú törvény paragrafusait — és nyolc óra után is barackot mér ki a sétatér lovagjainak, — én vállalom a felbujtó hálátlan és kockázatos büntetését.

Salamon László.

A liberálisok lelkesednek a kormány iskolapolitikájáért

Bucaresti-Bukarest, augusztus 4. A liberális párt dorohoi tagozata tegnap kongresszust tartott, melyen a kormány nevében Duca külügyminiszter vett részt. Sandovici, a párttagozat elnöke nyitotta meg a gyűlést.

Pilat liberális köszönetet mond Ducának, hogy megjelenésével súlyt adott a kongresszusnak és köszönetet mondott a kormánynak, hogy ténykedésével, rendeleteivel nagy lendületet adott az ország kulturájának. Különösen iskolapolitikáját dicsérte a kormánynak, mely az utóbbi években sokszáz iskola felépítését eredményezte. Több felszólalás után Duca válaszában kijelentette, hogy örömmel látja, hogy a párhivek milyen lelkesedéssel dolgoznak a párt érdekeiért.

— Dolgozni fogunk — mondta befejezésül Duca — tovább, amíg az a föld, amit nektek adtunk, a maga igazi értelmében a tietek lesz.

Az orosz-zsidó kolonizáció titkos politikai céljai

Stricker Robert éles támadása a krimi kolonizáció ellen

(Bécs, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Wiener Morgenzeitung“ legutóbbi számában Robert Stricker mérnök, az ismert cionista, feltűnést keltő cikket közöl arról a tervről, amellyel Szovjetország lépett, néhány évvel ezelőtt, a világ zsidósága elé. Nincsen kevesebbről szó, mint arról, hogy a szovjet

egy nagyarányú zsidótelepítést akar megkezdni a Krim-félszigeten

és erre a célra a gazdag amerikai zsidók támogatását kérte ki. Az amerikaiak élükön Louis Marchallal és Felix Warburggal, a Joint elnökeivel, állítólag meg is ígérték, hogy egy széleskörű közadakozás útján már a legközelebbi napokban a krimi telepítési akció céljaira a szovjet rendelkezésére bocsátanak tizenötmillió dollárt.

Stricker rendkívül éles szavakkal hívja fel a világ zsidóságának figyelmét a tervezett krimi kolonizáció súlyos veszélyeire. Mindezekelőtt rávilágít arra, hogy a krimi terület azért állhat bármilyen telepítés rendelkezésére, mert azokat a földbirtokosokat és kisgazdákat, akik ott régebben földművelést űztek, a szovjet a szó szoros értelmében kiirtotta. A zsidó telepítés tehát már rögtön az elején egy szegényfolttal indulna meg. Fennáll éppen ezért az a veszély, hogy a legyilkolt birtokosok hozzátartozói és gazdasági alkalmazottai, akik továbbra is a Krim-félszigeten maradtak, gyűlöletet szemmel fogják nézni a zsidók bevonulását a régi urak portáira és már most kézenfekvőnek látszik, hogy emiatt

egy halálosan gyűlöletes atmoszféra fog kialakulni, amely nemcsak a békes munkát, de a telepesek életét is fenyegetheti.

Annál inkább valószínű ez, mert a szovjet-kormány politikai céljai is vannak ezzel a kolonizációval. Stricker biztos forrásból arról értesül ugyanis, hogy elsősorban is teljesen megbízható kommunista zsidó fiatalembereket akarnak Krimre letelepíteni és ezáltal ez a félsziget, amely a kommunizmus eszméi elől mindeddig elárkózott, a bolsevik agitáció előtt végre megnyílik, sőt annak fontos déli góponyjává váljék. Szó sincsen tehát arról, amit az amerikai „Joint“ elnökei hisznek talán, hogy meggyötört és elszegényedett zsidó családokat akar a szovjetkormány, humanista céloktól vezéreltetve, Krimben letelepíteni. De a bolsevik agitáció szempontján kívül egy másik gondolat is vezet a szovjetet ennél az akciójánál. Tervező, hogy Oroszország rendkívül éles ellenszennvel nézi a cionista mozgalmat, mert abban Anglia imperialista politikájának egyik megtestesítőjét látja. Moszkvában már az is szemet szurt, hogy a világ zsidósága az utóbbi évek folyamán mennyire közeledett érzésben az angol nemzethez.

Oroszország, politikai átalakulása óta, rendszeresen üldözi a cionistákat és most

a Krim-tervvel magán Palesztinán próbál útni egyet.

Szerepet játszik a szovjet cionistaellenes politikájánál az a körülmény is, hogy a cionista eszmék a legértelmesebb és a különböző politikai agitációk részére leghozzáférhetőbb zsidó fiatalaságot vonja el a bolsevizmustól. Hogy mennyire nem valami filantropikus cél vezet Moszkvát a krimi tervben, elegendő, ha rámutatunk arra, hogy abból a tizenötmillió dollárból, amelyet Oroszország a telepítés céljaira kér, minthogy egy-egy telepesnek két kétezer dollár költséget szán, mindössze hétezeröttszáz zsidó lakost lehet majd kolonizálni. Hol van ez a szám az oroszországi zsidók milliós tömegeitől!

Stricker a legélesebb csodálkozás hangján ír Louis Marchallról és Felix Warburgról, akik ehhez az akcióhoz odaadták magukat.

Ezek az urak csak a legnagyobb vonakodással beszéltek mindenkor Palesztináról

és milyen sajnálatos, hogy most, amikor egy áttetsző és a zsidóság érdekeire súlyosan káros politikai manőverről van szó, ilyen könnyed gesztussal állanak Trockij rendelkezésére. A napokban összeülő XIV. cionista világkongresszuson bizonyára szóba fog kerülni a krimi telepítés terve és Stricker már most felhívja a delegátusok figyelmét arra a veszedelemre, amelyet ez a terv magában hord.

Már régi dolog,

hogy ami valóban jó, mindig utánzókra talál. A már régen ismert „Valódi Franck“-kal, a legelőn ösebb kávépótlékkal sem történt másképpen. A tény azonban, hogy ennek dacára egyetlen egy utánzat sem közelít meg, bizonyítja legvilágosabban kiváló tulajdonságait.

Figyeljen a címre, F. Markovits, ékszerész
ne tévessze össze más névvel Wesselényi M.-u. No 20.

Mindenki meggyőződhetik, hogy ajándéktárgyait, arany, ezüst és briliánsárukban — legolesóbban nálam szerezheti be.

A közok

köt

Már nemcsak teszi Anghele

(Cluj-Kolozsv

tudósítójától.) A

vizsgálatok szörn

megbotránkozás

teri rendelet zav

godott kedélyek

ségi egyházak és

vizsgálatokon ö

érdekében nyári

melyeken kellő

szeptemberi javi

az elbukott diák

elbukott diákok

cionálisabb joga

nileg, vagy tanf

érettségi javítov

miniszteri rende

leplezi valódi cé

gálja, hogy a bu

robbantsa és leh

vizsgákra való k

Munkatársun

löl megkérdette

akik egybehangz

rendelet teljesen

vizsgálatokra elő

A rendelet azon

olyan tanfolyam

iskolának számít

éses működéséb

lyamok további

speciális engedél

rövidségére val

akadályokba ütk

talannál alkalmaz

tanulmányok ezt a

sággal betetőzi

munkáját.

A rendeletet

ben itt közöljük

Egyetlen elők

het a miniszter k

gedélye nélkül. A

nincsenek és meg

velük szemben a

alkalmazni.

Az engedély

rendező kérvény

torátushoz, mely

vetkezőket:

a tanfolyam

végzettségét, sz

sének idejét és k

mal szemben a

A tanárokról

feltüntetni a tane

zettségét és azt

iskolai évben tan

Az ezekkel a

a kerületi inspe

zással felküldi

végzett.

Előkészítő t

tanerő nyithat é

iskolai vizsgákra

vizsgákra.

A tanfolyam

alkalmazniok, e

a tudományos t

Azok a taná

gáztató-bizottság

ilyen előkészítő

ellen vétőket sz

A tanfolyam

sére, azoknak a

kötelesek vezetn

Egy dosszét,

vényeit fogja tar

kok kéri a ta

Ugyancsak ebbe

tanfolyamért fiz

Egy regiszter

rendben vannak

Osztályköny

legyen, hogy re

tanfolyamot.

Tanári köny

vannak feltunte

be kell vezetnie

ját aláírásával k

A közoktatásügyi miniszter speciális engedélyekhez köti az érettségi tanfolyamok működését

Már nemcsak az érettségit, de az érettségi tanfolyamokat is lehetetlenné teszi Angheliescu Jogtalan módon „iskoláknak” minősítik a szünidei kurzusokat

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Alig simultak el az érettségi vizsgálatok szörnyű eredményei miatt felkavart megbotránkozás hullámai, máris újabb miniszteri rendelet zavarja fel a félig már megnyugodott kedélyeket. Tudvalevő, hogy a kisebbségi egyházak és iskolák vezetői az érettségi vizsgálatokon önkényesen elbukott diákok érdekében nyári tanfolyamokat szerveztek meg, melyeken kellő tanerők oktatása mellett a szeptemberi javítóvizsgákra készültek elő az elbukott diákok. Mindenütt a világon az elbukott diákok és azok szüleinek legdiszkréciósabb joga, hogy a nyári folyamán egyéni, vagy tanfolyamokon készüljenek elő az érettségi javítóvizsgálatra. Az alább következő miniszteri rendelet — bár ügyes diplomáciával leplezi valódi céljait — mégis azt a célt szolgálja, hogy a bukott diákok tanfolyamait szétrobantsa és lehetetlenné tegye az érettségi vizsgákra való kollektív előkészület.

Munkatársunk az új miniszteri rendelet felől megkérdezte az érettségi tanfolyam vezetőit, akik egybehangzóan azt mondták, hogy a rendelet teljesen illuzóriussá teszi az érettségi vizsgálatokra előkészítő tanfolyamok munkáját. A rendelet azon intézkedése, hogy minden olyan tanfolyam, amelyen 12 tanuló vesz részt, iskolának számít s így speciális engedély szükséges működéséhez, lehetetlenné teszi a tanfolyamok további fentartását, mert ezeknek a speciális engedélyeknek megszerzése, — az idő rövidségére való tekintettel — a legnagyobb akadályokba ütközik. A miniszter teljesen jogtalanul alkalmazza a tanfolyamokra az iskolatörvénynek ezt a passzusát s ezzel a jogtalansággal betetőzi a jogfosztás eddigi áldatlan munkáját.

A rendeletet különben szó szerinti szövegében itt közöljük:

Egyetlen előkészítőtanfolyam sem működhet a miniszter külön erre a célra kiadott engedélye nélkül. Akik ezen engedély birtokában nincsenek és mégis tanfolyamokat rendeznek, velük szemben a törvény rendelkezéseit fogják alkalmazni.

Az engedély elnyerésére a tanfolyamot rendező kérvényt nyújt be a kerületi inspektorátushoz, mely kérvényben feltünteti a következőket:

a tanfolyam vezetőjének nevét főiskolai végzettségét, szakképzését, tanári működésének idejét és hogy ki felelős a minisztériummal szemben a rendezendő tanfolyamért.

A tanárokról listát kell betérjeszteni, mely feltünteti a tanerők eddigi működését, képzettségét és azt az iskolát, melyben a tanár az iskolai évben tanít.

Az ezekkel az adatokkal felszerelt kérvényt a kerületi inspektorátus átveszi és véleményezéssel felküldi a minisztériumhoz elfogadás végett.

Előkészítő tanfolyamot csakis képesített tanerő nyithat és pedig: képesített tanító elemi iskolai vizsgákra, képesített tanár a középiskolai vizsgákra.

A tanfolyamoknak legalább két tanerőt kell alkalmazniok, egyet az irodalom, egyet pedig a tudományos tárgyak előadására.

Azok a tanárok, vagy tanítók, akik a vizsgáztató-bizottságoknak tagjai, nem taníthatnak ilyen előkészítő tanfolyamon. Az e rendelkezés ellen vétőket szigorúan megbüntetik.

A tanfolyamok helyes menetének ellenőrzésére, azoknak a vezetői a következő könyveket kötelesek vezetni:

Egy dosszét, mely az összes hallgatók kérvényeit fogja tartalmazni. E kérvényekben a diákok kéri a tanfolyamba való felvételüket. Ugyancsak ebbe a dosszéba kell bevezetni a tanfolyamért fizetendő díjakat is.

Egy regisztert, melyben kronológikus sorrendben vannak bevezetve a felvételi kérelmek. Osztálykönyvet, amelyből megállapítható legyen, hogy rendszeren látogatta-e a hallgató a tanfolyamot.

Tanári könyvet, melyben az óraszámok vannak feltüntetve. A tanárnak az óra végén be kell vezetnie az előadott tárgyat és azt saját aláírásával kell ellátnia.

Külön könyvbe kell bevezetni a már befizetett tandíjakat.

A nyilvántartásban fel kell tüntetni a tanárok, illetve a tanítók fizetését.

Egyben felhívja a rendelet a tanfolyamren-

Jugoszlávia már tíz éve megszüntette a viszonyt Görögországgal

Nincsićs külügyminiszter szenzációs nyilatkozata a görögök háborus magatartásáról

(Belgrád, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vekiarelisz athéni lapszerkesztő napok óta Belgrádban tárgyal illetékes körökkel a jugoszláv görög szövetségi szerződés megújításáról. Ebben az ügyben a legfontosabb szerepet Szaloniki és a gyevgyelija—szalonikii vas uti vonal kezelése játszik, mert a jugoszláv kormány tiszta képet akar és minden félreértést el akar kerülni. Hogy erre okai vannak, azt legjobban bizonyítja Nincsićs külügyminiszter nyilatkozata, amely egyenesen kimondja, hogy

Görögország nem tartotta be a vele 1913-ban kötött szövetségi szerződést, mert 1915-ben nem volt hajlandó kötelezettségeit teljesíteni, amiért Jugoszlávia a szerződést nem létezőnek tekintette. Ezek alapján tehát nem lehet szó a régi szerződés megújításáról, hanem csak egy új megállapodás létesítéséről.

A közvélemény a görög szövetséget meg lehetőségen bizalmatlanul fogadja, mert a múlt nem adott okot arra, hogy bizzék a görög hűségben és kitartásban.

Politikai gyilkosság Bécsben

A gyilkost egy közveszélyes apacs személyében elfogták

(Bécs, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák fővárost ismét egy politikai gyilkosság tartja izgalomban. Titokzatos esetenek látszott eleinte, a rendőri nyomozás azonban huszonnégyórás megfeszített munka után kibogozta a gyilkosság előzményeit és a gyilkosok egyikét egy prateri apacs személyében le is tartóztatta.

Az eset előzményei Reumann főpolgármester temetéséhez nyúlnak vissza. A temetésről visszahömpölgő tömeg a Prater előtti téren, a Tegethoff-szobor körül csoportosult, ahol többen improvizált beszédeket tartottak. Egy férfi a kampóskeresztesek provokatorikus magatartása ellen beszélt. Hallgatói között egy házaspár egy homokdombon állt. A beszéd végén a férfi szólt az asszonynak, hogy jöjjen le a homokbuckáról, az asszony azonban csökönyösen ott akart maradni. A férfi erre ruhájánál fogva lehuzta az asszonyt. Mellettük két fiatalember állott: Josef Mohapl és Ernst Hoffmann, akik a komikus jeleneten mosolyogtak és állítólag gunyos megjegyzést tettek a szocialistákra.

A feldühödött tömeg közül valaki azt a megjegyzést tette a két mosolygó fiatalemberre, hogy ezek nyilván kampóskeresztesek, akik ezuttal is provokálni jöttek ide.

— Gyilkos banda, mi keresni valótok van itt! — kiáltottak feléjük.

Mohapl és Hoffmann, a tömeg magatartásának láttára futni kezdtek. Hoffmannnak sikerült egérutat nyernie, Mohapl azonban a Heinegassen végig mind újabb üldözőket gyűjtött maga köré. Végül ezek elhagyták és csak a Prater apacsai rohantak a futó fiatalember után. Az apacsok a menekülő fiatalembert védelmezni akaró rendőröket is felrugták és továbbkergettek Mohapl, aki végül a Sadtgutgasseban lévő „Hotel Dresden”-ben keresett menekvést. Azonban a Prater apacsai itt is nyomon követték és a folyosókon meglinccelték. A szerencsétlen fiatalember három késszurást kapott, amelyek közül az egyik, amit a szívének irányítottak, halálos volt.

A rendőrség nemsokára megállapította Mohapl József személyazonosságát. Átyjának az északi pályaudvar mellett nagy szénkereskedése van, József egyetlen fia volt és üzletében volt alkalmazva. A tett színhelyére siető rendőrök letartóztatták a hotelben három fiatalembert, akik azonban be tudták bizonyítani, hogy a gyilkosságban semmi részük nem volt. Nagy nyomozó munka után végül tegnap este kiküldték az egyik tettest, egy Seidl nevű rovtatták a multu csavargó személyében, aki állandóan a Praterben és a Prater környékén garázdálkodott. Társát nem akarta megnevezni, azonban a rendőrség annak is nyomában van. Egy vasutas, aki a tett elkövetése óta nem jött a lakására, a második gyilkos.

A reakciós újságok a gyilkosság miatt a

szociáldemokratákat okolják, míg a szocialista sajtó az elfogult kampóskeresztes agitációt teszi felelőssé a gyilkosságért.

— Leégett egy franciaországi erdő. Párisból jelentik: Thiers város mellett hatalmas tűz pusztított, amely hatszáz hektár területnyi erdőt felégetett. Egy szanatórium, amely az erdő közepén feküdt, szintén a tűz martalékává lett. A kár meghaladja a kétfélmillió frankot.

Égészség és boldogság

szünet és gyermeke a tisztaság üdítő érzetében, frissességét sugározva, ápolva és gondozva. Örömteli egészség nevelve mutatja a ragyogó foggyöngyöket

A Kalodont fogkrém mindennapi használata a legbiztosabb módja, hogy fogaink épségét és szépségét megőrizzük.

A habzó fogkrém
KALODONT
világszerte fogalom

1925 augusztus 5

már eddig is tízezer lej
it el...

stutyomban. Az inspektor
ben jóságos derű csillant
szólt.

billeünk biztatásomra táj.
vény paragrafusait — és
t mér ki a sétatér lovag-
a felbujtó halálos és koc-
Salamon László.

rt

tegnap kongresszust
ndovici, a párttagozat

t adott a kongresszus-
eivel nagy lendületet
kormányának, mely az
után Duca választában
sel dolgoznak a párt

az a föld, amit nektek

Politikai céljai

ció ellen

alakulása óta, rendsze-
at és most

a Palesztinán próbál
egyét.

ovjet cionistaellenes po-
ny is, hogy a cionista
és a különböző poli-
eghozzáférhetőbb zsidó
bolsevizmustól. Hogy
filantropikus cél vezet
u, elegendő, ha rámu-
a tizenötmillió dollár-
g a telepítés céljaira
telepesnek két kétezer
mindössze hétezeröttszáz
kolonizálni. Hol van
i zsidók milliós töme-

csodálkozás hangján ír
elix Warburgról, akik
ták magukat.

a legnagyobb vona-
mindenkor Paleszti-
ól

gy most, amikor egy
lekeire súlyosan káros
a szó, ilyen könnyed
kij rendelkezésére. A
7. cionista világkou-
ba fog kerülni a krimi
r már most felhívja a
arra a veszedelemre,
an hord.

csodálkozás hangján ír
elix Warburgról, akik
ták magukat.

a legnagyobb vona-
mindenkor Paleszti-
ól

gy most, amikor egy
lekeire súlyosan káros
a szó, ilyen könnyed
kij rendelkezésére. A
7. cionista világkou-
ba fog kerülni a krimi
r már most felhívja a
arra a veszedelemre,
an hord.

csodálkozás hangján ír
elix Warburgról, akik
ták magukat.

a legnagyobb vona-
mindenkor Paleszti-
ól

gy most, amikor egy
lekeire súlyosan káros
a szó, ilyen könnyed
kij rendelkezésére. A
7. cionista világkou-
ba fog kerülni a krimi
r már most felhívja a
arra a veszedelemre,
an hord.

csodálkozás hangján ír
elix Warburgról, akik
ták magukat.

a legnagyobb vona-
mindenkor Paleszti-
ól

gy most, amikor egy
lekeire súlyosan káros
a szó, ilyen könnyed
kij rendelkezésére. A
7. cionista világkou-
ba fog kerülni a krimi
r már most felhívja a
arra a veszedelemre,
an hord.

csodálkozás hangján ír
elix Warburgról, akik
ták magukat.

a legnagyobb vona-
mindenkor Paleszti-
ól

gy most, amikor egy
lekeire súlyosan káros
a szó, ilyen könnyed
kij rendelkezésére. A
7. cionista világkou-
ba fog kerülni a krimi
r már most felhívja a
arra a veszedelemre,
an hord.

csodálkozás hangján ír
elix Warburgról, akik
ták magukat.

a legnagyobb vona-
mindenkor Paleszti-
ól

gy most, amikor egy
lekeire súlyosan káros
a szó, ilyen könnyed
kij rendelkezésére. A
7. cionista világkou-
ba fog kerülni a krimi
r már most felhívja a
arra a veszedelemre,
an hord.

A „Manchester Guardian“ a kölni zóna kiürítését követeli

Miniszteri tárcát kap a Ruhrvidék. Briand és Chamberlain ma találkoznak Londonban

(Páris, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Briand külügyminiszter ma értesítette Chamberlaint, hogy szerdán Londonba utazik. A sajtó szerint szükségesnek tartja, hogy közvetlenül tárgyaljon Chamberlainnal a biztonsági kérdéssről, mert a diplomáciai utat túl lassúnak tartja. Briand magával viszi Londonba a német jegyzékre adott francia válasz tervezetét, amelyet a francia külügyi hivatalban már kidolgoztak. A külügyminiszterek szerdán este találkoznak és megtartják első tanácskozásukat, amelyeket csütörtökön délelőtt folytatnak. Mindenekelőtt tisztázni fogják azokat a nézeteltéréseket, amelyek egyrészt Brüsszel és London, másrészt London és Páris között felmerültek. Angol részről súlyt helyeznek annak megállapítására, hogy nem Chamberlain hívta meg Briandt, hanem Briand kívánta a személyes találkozást, amibe az angol külügyminiszter beleegyezett.

Berlin, augusztus 4. Gerard centrupárti képviselő ma, miután előbb hosszabb tanácskozást folytatott a kancellárral, kijelentette, hajlandó elvállalni a megszállott területek tárcáját. Gerard ki-nevezésének nagy politikai jelentősége volna, mert ezzel bizonyossá válna, hogy a centrupárt támogatja a Luther-kormányt. Ilyen módon teljesen megvalósulna a tervezett jobboldali blokk.

London, augusztus 4. A „Manchester Guardian“ mai számában „Köln“ címmel vezércikket közöl, amelyben követeli a kormánytól, hogy haladéktalanul vonja vissza csapatait a kölni zónából. A nagy angol lap felhívja a kormány figyelmét arra, hogy a francia csapatok kivonulása után semmi értelme nem volna a megszállás további fenntartásának. A csapatok sürgős kivonulása ezenkívül halaszthatatlan követelménye a nemzetközi lojalitásnak is.

Hat hét óta tart Kína bojkottja az angol áruk ellen

London, augusztus 4. Pekingi jelentés szerint az ottani kereskedők sürgetik, hogy a kormány mielőbb megegyezzen Kínával. Már hat hét óta tart a kínaiak bojkottja az angol árucikkek ellen, ami nyolcvan százalékkal csökkentette az angol kereskedelmi forgalmat. Ha a bojkott meg nem szűnik, Anglia kínai kivitele huszmillió fonttal fog hanyatlani.

A Népszövetség döntött a dunai kikötők ellenőrzése ügyében

A Dunabizottság gyakorol felügyeletet Galac, Braila és Szulina fölött

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megemlékeztünk annak idején arról, hogy a Dunabizottság és Románia képviselői között konfliktus támadt a Galatz—Braila és a Galatz—Szulina kikötők fölötti ellenőrzés tekintetében. A román álláspont, ami csak természetes, a hajóvonalok függetlenségét követelte. A konfliktust a Dunabizottságon belül nem lehetett elintézni, a vitás kérdés ennek következtében a Népszövetség elé került. A Népszövetség döntésében egy a román delegáció, mint a Dunabizottság megegyezett. A Népszövetség közlekedésügyi bizottsága vállalta a döntést, egyelőre azonban csak mint a békéltető és közvetítő szerepét vállalta.

A Népszövetség közlekedésügyi bizottsága delegációt küldött Galatzba, Brailába és Szulinába, akik a helyszínen tették vizsgálat tárgyává mindazokat a pontokat, amelyekben dönteniük kellett.

A Népszövetség delegációja visszatért Genfbe és itt hosszabb tanácskozás után döntött. Elvetette a román képviselet álláspontját és teljesen az európai Dunabizottság követeléseit tette magáévá. Eszerint a kikötők fölötti ellenőrzés jogát a Dunabizottság gyakorolja.

A Népszövetség döntése bukaresti politikai körökben nagy meglepetést okozott. A sajtó képviselői megjelentek a külügyminisztériumban, minthogy azonban Duca külügyminiszter nem tartózkodik a fővárosban, a kormány hivatalos álláspontját e kérdésben nem lehetett megtudni. A fővárosi sajtó egyöntetűen konstatálja, hogy a döntés ellentétben van a békeszerződésekkel. Ha a Dunabizottság fogja a nevezett kikötők fölött az ellenőrzési jogot gyakorolni, Románia e tekintetben sokkal rosszabb helyzetbe kerül, mint amilyenben a háboru előtt volt.

A hadsereg részére szállított repülőgéppalkatrészek között találták a csempészett selymet

A páris—bukaresti selyemcsempészs újabb részletei

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap számában jelentette az Uj Kelet, hogy a kolozsvári vámhivatal egy nagyobb-szabású selyemcsempészsnek jött a nyomára. A nyomozás első stádiumában a vámhivatal az ügyre vonatkozólag nem hozta nyilvánosságra a csempészs részleteit és így felelőtlen forrásokból a városban olyan hírek terjedtek el, hogy repülőgépen csempészték a selymet Kolozsvárra. Mára kiderült, hogy a repülőgépeknek csak annyi köze volt a csempészshez, hogy a selymet egy repülőgéppalkatrészeket szállító vagonban találták.

A szamosfalvi 2. számú repülőezred részére a tegnapi nap folyamán négy vagon repülőgéppalkatrész érkezett. A vámhivatal gyanusnak találta a Párisból érkezett vagonokat és ezért a négy vagonat a szokottnál is szigorúbb vizsgálatnak vetették alá. A vizsgálat eredménye, mint tegnapi számunkban is jelentettük, tizenöt kilogram csempészett selyem.

A repülőgéppalkatrészek átvételével és kíséretével Rakovita mérnök volt megbizva az állam részéről. Ő vagonozta be Párisban a géppalkatrészeket és ő szállította egészen Kolozsvárig. A vámvizsgálat során a hivatal a talált selymet Rakovita mérnök távollétében azonnal lefoglalta és egyben erőlyes vizsgálatot indított annak megállapítása végett, hogy kik azok az érdekelt kereskedők, akiknek a mérnök ládájában talált csempészselyem szült. Rakovita mérnököt még nem lehetett kihallgatni és így még nincs pozitíve megállapítva, hogy tudott-e Rakovita mérnök a csempészséről.

A vámhivatal az esetről azonnal jegyzőkönyvet vett fel. Az ügyben a szamosfalvi repülőezred

parancsnokát is kihallgatták, aki vallomásával semmi újat sem tudott mondani, csupán azt erősítette meg, hogy a szamosfalvi telep most kapott első ízben külföldi repülőgéppalkatrészeket és ennek átvételével az állam Racovita mérnököt bizta meg.

A vámhivatal lezárta a jegyzőkönyveket és be sem várva Rakovita mérnök megérkezését, a jegyzőkönyveket Bukarestbe küldte fel és egyben jelentést tett a leplezett csempészséről a legfelsőbb bukaresti vámhivatalnak.

Antibolsevik per Moszkvában

Moszkva, augusztus 4. A törvényszék ma megkezdte az antibolsevista-per tárgyalását. Az ügyész szerint Örményországban, Loucheur francia ujjáépítési miniszter másfélmillió franknyi támogatásával, az antibolsevista komité készítette elő a lázadást, amely rablóhadjárat formában jelentkezett. A tárgyalás több napig fog tartani.

A német trónörökös interjút adott a „Daily Express“-nek.

London, augusztus 4. A „Daily Express“ tudósítója ma beszélgetést folytatott a német trónörökösrel, aki elmondotta, hogy Németország és Anglia közelebb hozásán fáradozik. Ezután tiltakozott Németország háborus felelőssége ellen, végül kijelentette, büszke arra, hogy a mostani Németország polgára lehet. A trónörökös azzal fejezte be a beszélgetést, hogy fiait gazdálkodóknak és kereskedőknek fogja nevelni.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdőnyi és borsági zsidóság napilapja szerkesztő: Giszkalay János és dr. Marton Ernő felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 830 lei. Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Most megengedtessek, hogy a krónikás ujját két lappal visszalapozzon a dátumok történetében, mert ugy esett, hogy elmulasztottunk egy különös, a messzi multakból lidérescs fény-

Szerda 5685. Ab 15. 1925. augusztus 5.

nyel integető nevet és kár volna emléket föl nem idézni, mert páratlanul álló név ez nem csak a zsidó nemzet, ne egész Európa történetében. 1579 augusztus 2-án halt meg Konstantinápolyan Don Josef Názi, Naxos, Andros, Paros, Antiparos, Melo és a többi Ciklad szigetek hercege, az európai keresztény hatalmak rettegett botrányköve, aki egymaga erejével háborut viselt a hatalmas francia királlyal, aki fegyverrel aláta meg a gögös Velenczét, aki megfenyítette az inquisitio máglyatüzeiben és zsidó-égetéseiben kéjgölgő pápákat, akinek rendeletei így kezdődtek: „Nos Josephus Nasi, Dei gratia, dux Aegei, Pelaghi, dominus Andri etc.“ és aki mégis nem volt más, mint egy álmodozó zsidó, aki tisztán látta a maga elhivatottságát és akinek a végzet mégsem engedte meg, hogy ezt az elhivatottságot betöltse.

Marannós család sarjadéka volt. Azok közé tartozott, akiket a keresztény inquisitio hosszú ideig arra kényszerített, hogy zsidó népüket és hitüket megtagadják. A nagybátyja dugszdag portugáliai zsidó volt. Korának talán legnagyobb pénzügyi kapacitása, akinek államok és királyok voltak adósai. Nagynénje a híres Gracia Mendesiát úgy ismerték, mint Európa egyik legragyogóbb szépségét, akiben azonban a testi szépség a legragyogóbb lelki nemességgel párosult. Hosszu és életveszélyes kísérletezések után végre sikerült nekik megszökni az inquisitio karmai közül. Németalföldre menekültek, de még ott sem vallhatták magukat nyíltan zsidóknak. Németalföld akkor spanyol uralom alatt állott. Donna Grácia kénytelen volt itt is, hogy az inquisitio besugóit megtévessze, naponta katolikus templomba menni és a gyónás lelki torturájának alávetni magát. A család minden igyekezete arra irányult, hogy valahogyan Törökországba menekülhessenek, mert abban az időben a zsidó csak Törökországban vallhatta magát nyíltan zsidóknak. De az inquisitio kémszervezete rajtuk tartotta a szemét. Csak egyetlen jel, hogy a világgazdag család a „titkosan zsidóknak“ közé tartozik és az egész hatalmasgazdagságot egy csapással konfiskálni lehet. Eszaz inquisitio urai sohasem voltak érzéketlenek a pénz iránt.

Donna Grácia, a nagyesszű, csudaszép asszony mődot talált arra, hogy kijátsza a kémek figyelmét. Férje már meghalt. Egyetlen leánykáját, aki egyébként már jegyese volt unokaöccsének, Don Josef Názinak, megszöktette a fiatal és nagytehetségű emberrel és ő maga, azon a címen, hogy megszöktetett leányát keresi, utánok ment Velenczébe. De az inquisitio keze Velenczében is utólrte. Most már nyíltan vádat emeltek ellene titkos zsidóság miatt, sőt börtönbe is vetették. Azonban fiatal unokaöccsese és veje, Don Josef, közben már Törökországban volt és hihetetlen energiájával, diplomáciai készségével, amihez a vagyon tekintélye is hozzájárult, hamarosan Törökország egyik elősmert politikai tekintélye lett. Abban az időben, amikor Donna Gráciát a Velencei köztársaság börtönbe vetette, Don Josef Názi már Szolimán szultánnak (Szigetvár későbbi ostromlójának) bizalmas tanácsadója volt. Az ő kérésére Szolimán szultán ráparancsolt Velenczére és a Dogék büszke köztársasága kénytelen volt a fogoly Donna Gráciát minden vagyonával szabadon bocsájtani. Végre az egész család török földön volt, ahol nyíltan zsidóknak vallhatták magukat. Az inquisitio dübögött és a többi szerencsétlen zsidókon töltötte ki a bosszúját. Don Josef Názi, korának legnagyobb diplomataja, mindent látott és semmit se felejtett. IV. Pál pápa valóságos irtóhadjáratot indított a pápai állam területén élő zsidók ellen. A hatalmas Josef Názi kereskedelmi bojkott alá vette a pápai kikötőket és egy esztendő leforgása alatt a pápai kikötővárosok magisztrátusai már kétségbeesetten panaszo-lják hogy a város koldusbotra jut. Közben Szolimán

szultán Naxos-kelet együtt, kis önálló hercegsé- A marannós z európai kereszt sára. De a na mást akart vol kis országának tinápolyban m és az európai kénytelenek ha szultánál el ak ceg büszkén ál és aztán . . . álom után, am zsidók. Francia Az inquisitio cia állam nag herceg családjá adósság kiegye megtagadta, a tyázó hajót és kat. Diplomáci és Törökország szág kénytele a zsidó hero nak. Aztán ceg keresztülvi tánnál, hogy A török hajóh getét, amely Megfizetett teh anyósát börtön Nászi Ciprus udvari intrikák ő maga is vala tól. Palesztiná nyékét, ahol z szultán kifeje ság fellállításá ország egy rész kezdett az orsz terv keresztülv tatása. A nagy dulóján elég, h száz évvel ezé legvadabbul sz minden népek zsidó herceg, al rályait, de legn keresztény sze népének.

— Fel a külügyminisz Az agrárkomm során a rendő dorov és Atar szeptemberébe külügyminisz a mozdonyvez

— Nemz szlovák küli tik: Politikai hogy dr. Ben fognak adni. kitiünő szántó ősi nagy kast Leitmeritz m dischgrätz her kája férjének időszertint ott

— Eredm mérnökök m tik: A katasz — amelyet az sen ismertetet A Casa Centr a legfőbb fórt deletet küldö melyben felsz szoros kapcsó hogy a földki előnyösebben értesítette ök irányzott elő mérnökök jár

— Kisikl vonat. Brtesz gyors San-Pier két kocsjia els donyvezető fők bességgel beles vagon kiugrott Ugyanebben a gányon egy tel szoros értelmé

szultán Naxos szigetét, a környező kisebb szigetekkel együtt, kiszakította Birodalma testéből és mint önálló hercegséget Don Josef Nászinak ajándékozta. A maranósz zsidófiuból uralkodó herceg lett, az európai keresztény államfő legnagyobb bosszankodására. De a naxori zsidó herceg, mintha valami mást akart volna. Személyesen nem is vette át kis országának kormányzását. Továbbra is Konstantinápolyban maradt mint a török császár bizalmasa, és az európai hatalmak. A zsidó herceg előtt voltak kénytelenek hajlongani, ha a mindenható Szolimán szultánál el akartak érni valamit. És a zsidó herceg büszkén állt és várt. Megfizetni mindenkinek és aztán... aztán egy álom után menni, egy álom után, amit senki sem tud megérteni, csak mi zsidók. Franciaországgal is tud leszámolni valójában. Az inquisició máglyái oda is elvillágitottak. A francia állam nagy pénzüsszeggel tartozott a zsidó herceg családjának. Don Josef Naszi követelte az adósság kiegyenlítését. És amikor a francia király megtagadta, a Naxos zsidó herceg kiküldötte portyázó hajóit és elfogta a francia kereskedelmi hajókat. Diplomáciai eljárás indult meg Franciaország és Törökország között, amelynek során Franciaország kénytelen volt szegyzenszempire meghátrálni a zsidó herceg előtt. Megfizetett Franciaországnak. Aztán Velence került sorra. A zsidó herceg keresztülvitte Szolimán utódjánál, Szelim szultánál, hogy a Velencével kötött békét felbontsa. A török hajóhad azonnal megtámadta Ciprusz szigetét, amely akkor Velencéé volt és elfoglalta. Megfizetett tehát Velencének is, amiért menekülő anyósát börtönbe vetette. Szelim szultán Don Josef Naszit Ciprus királyává akarta kinevezni. Talán udvari intrikák hiúsították meg ezt a tervet, vagy ő maga is valami mást akart? Mást kért a szultán. Palesztinában egy várost. Tibériást és környékét, ahol zsidó királyságot akart alapítani. És a szultán kifejezetten erre a célra, a zsidó királyság felállítására céljából átengedte neki a régi Zsidóország egy részét. A naxori herceg lázasan hozzáfogott az országépítéshez. Mi akadályozta meg a terv keresztülvitelét? Messzire nyulna ennek kutatása. A nagy zsidó államférfi halálának évfordulóján elég, ha ennyire emlékezünk: alig háromszáz évvel ezelőtt, amikor az inquisició máglyái a legvadabban szedték áldozataikat és amikor a zsidó minden népek páriája volt, — volt egy hatalmas zsidó herceg, aki térdre tényeszerítette Európa királyait, de legnagyobb álma az volt, hogy távol a keresztény szeretettől országot adjon nyomorult népének.

g. j.

Fel akarták robbantani a bolgár külügyminiszter vonatát. Szófiából jelentik: Az agrárkommunisták ellen folytatott vizsgálat során a rendőrség kiderítette, hogy Obov, Todorov és Atanazov kommunistavezérek múlt év szeptemberében fel akarták robbantani Kalfov külügyminiszter vonatát. A merényletet csupán a mozdonyvezető lélekjelenléte akadályozta meg.

Nemzeti ajándék dr. Benes csehszlovák külügyminiszternek. Prágából jelentik: Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy dr. Benes számára nemzeti ajándékot fognak adni. Az ajándék egy kétezer hektárnyi kitért szántóból álló földbirtok és rajta egy ősi nagy kastély, óriási parkkal. A birtok a Leitmeritz melletti Proskovitz, amely Windischgrätz herceg, Ferenc József császár unokája férjének a tulajdona volt. Dr. Benes ez-ídszerint ott nyaral.

Eredményteljes végződött a kataszteri mérnökök memoranduma. Bukarestből jelentik: A kataszteri mérnökök memorandumának — amelyet az Uj Kelet annak idején részletesen ismertetett — meg volt a kívánt hatása. A Casa Centrala, mely tudvalevőleg anyagilag a legfőbb fórum a földkisajátításoknál, körrendeletet küldött szét a megyei agronomokhoz, melyben felszólítja őket, hogy tartanak fenn szoros kapcsolatot a kataszteri mérnökökkel, hogy a földkisajátítás minél gyorsabban és minél előnyösebben lehessen végrehajtható. Egyben értesítette őket, hogy újabb négy millió lejt irányzott elő a kataszteri munkálatokra és a mérnökök járulékaiknak kifizetésére.

Kisiklott a páris-brüsszeli gyorsvonat. Brüsszélből jelentik: A páris-brüsszeli gyors San-Pierre állomáson kisiklott. A vonat első két kocsija elszakadt a többitől és amidőn a mozdonyvezető fékezett, az elszakadt kocsik teljes sebességgel beleszaladtak a vonat első részébe. Öt vagon kiugrott helyétől és az ellensínpárra zuhant. Ugyanebben a pillanatban futott be ezen a vágányon egy tehervonat, amely a vagonokat a szó szoros értelmében leseperte. Többet súlyosan, szá-

mosan könnyebben megsebesültek. A katasztrófáról hiányzanak a közelebbi részletek.

Még mindig nem sikerült lokalizálni az égő petróleumtelepet. Bukarestből jelentik: A pleasamornii tűz még mindig teljes erejével tombol. Az alagút építéséhez nagy apparátussal hozzáfogtak és így valószínűleg még a hét közepére elkészül. Bukaresti jelentés szerint Ploestiben újabb szondatűz keletkezett. Az IRIP. tulajdonában levő 7. számú szonda kigyuladt. A kár már eddig több millió.

Világpropaganda az antiszemitizmus leküzdésére. „Die Wahrheit“ címen Prágában folyóirat jelent meg, amely célul tűzte ki az antiszemitizmusnak irásban és szóban való leküzdését. A folyóiratot, amelybe T. G. Masaryk, a csehszlovák köztársaság elnöke, Caillaux miniszter, Schöneck vezérőrnagy, dr. Franz Kordac Prága hercege, dr. H. Chajes professor, Bécs főrabijja, Jorga Miklós professor, a nagy román tudós és politikus, Bernhard Schaw, Max Brod és több író és nagynevű politikus írnak cikkeket, ingyenesen elküldik mindazon keresztény egyesületekhez, a papsághoz, hatóságokhoz és tanügyi intézményekhez, amelyeket az antiszemitizmus propaganda tendenciájában befolyásolt. Dr. Krieger, a lap képviselője ezidő szerint Erdélyben tartózkodik, hogy a lap számára előfizetőket és az eszmének híveket gyűjtse. A magunk részéről melegen ajánljuk a „Die Wahrheit“ minden irányban való támogatását.

Eljegyzés. Wiesel Ignác Beszterce és Basch Ciliké Szaplonca jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

Grün Béla (Reghinul Sasesc) és **Sándor Irén** (Cluj) jegyesek. (Mindem külön értesítés helyett.)

Házasság. Szmuk Helénke Szinerváralja (Seini) és **Eliás Mór** Cluj folyó hó 11-én Szinerváralján házasságot kötnek, melyre rokonaikat, ismerőseiket és barátaitak ezton hívják meg.

Heimlich Szeréna urleány **Satmar** és **Grün Henrik** Cluj, házasságot kötöttek. (Mindem külön értesítés helyett.)

Négy millió lakosa van Berlinnek. Berlinből jelentik: A statisztikai hivatal közlése szerint a német birodalom lakosainak száma a háborúelőtti hetvennyolcmillióval szemben ma csupán hatvanhárom és egynegyedmillió. A birodalomnak negyvenöt olyan városa van, amelyben száz-ezernél több ember lakik. Ezek közül a legnagyobb Berlin, amelyben négy millió és Hamburg, amelynek egymillió lakosa van. Egy négyzetkilométerre 132.9 lakos jut.

Meggyilkolta feleségét. Bécsből jelentik: Hübscher Károly ötvennyolc éves piaci árus, a vasárnapról hétfőre virradó éjszakán felesével megölte fiatal feleségét. Ezután kiköltözött a lakásból és két hétig szállodában élt. Időközben néha visszatért régi otthonába és a holttestet leöntötte lizoforommal. Csak amikor a hullatűz már nagyon elterjedt, ment fel a rendőrségre, ahol feljelentette magát. A gyilkosság okául heves féltékenységet nevezte meg.

Egy magyar munkás kiirtotta családját. Budakalásról jelentik: Schiván Sándor munkás, akinek a házára büntügyi zárlatot rendeltek el, a hétfőről keddre virradó éjszakán egy törrel halálosan megsebesítette feleségét és megölte négy hónapos fiát. Ezután revolverrel öngyilkos lett.

Véres verekedés egy olasz községben. Rómából jelentik: Sangiovanni de Fioreben kétezer ember megtámadta a községi jegyzőt. Lakásának ablakait előzőleg kövekkel bevették. Kivonult a rendőrség is és a tömeg közé lépett. Négyen meghaltak, tizenötön megsebesültek.

A CFR állandó rovata. Bukarestből jelentik: A 12-es számú Szimplon-vonatot Costesti állomáson eddig ismeretlen egyének kövekkel megtámadták. Nem tudni milyen célból történt a támadás. A tettesek eltűntek. Több ablakszem eltört. Ugyanakkor a bukarest—jasi vasútvonalon a 214 km.-t jelző hid alapzata összeomlott a sok esőzés következtében. Hozzáálltak a javításhoz és amíg ez véget ér, a közlekedést átszállással bonyolítják le.

Politikai amnesztia Olaszországban. Rómából jelentik: A kormány a király 25 éves uralkodói jubileuma alkalmából amnesztiát rendelt el. Az amnesztia az összes politikai bűnösökre kiterjed, kivéve azokat a bűnöket, amelyek gyilkossággal kapcsolatosak. A Matteotti ügy szereplőit tehát az amnesztia nem érinti.

A csehszlovák átutazási vízumot a határállomáson is megadják. Prágából jelentik: A csehszlovák hatóságok idegeneknek

a köztársaság területén való átutazását megkönnyítették. Augusztus elsejétől kezdve az idegen utasok, akik Ausztriából, Németországból, Magyarországból, Romániából, Jugoszláviából vagy más országból cseh területen akarnak átutazni, átutazási vízumukat nem tartoznak a külföldön székelt csehszlovák képviselőknek beszerezni, hanem kettős illeték ellenében a csehszlovák határállomáson is megkapják azt.

Ausztria és Olaszország között megszünik a vízumkényszer. Bécsből jelentik: Itteni diplomáciai körökben biztosra veszik, hogy az olasz kormány az osztrákok kezdeményezésére Ausztria és Olaszország között megszünteti a vízumkényszert. Ez az intézkedés, amely a volt ellenséges államok közötti forgalomban az első komoly könnyítés, augusztus hónapban lép életbe.

Eszterházy Lujza kitölti börtönbüntetését. Nyitráról jelentik: Eszterházy Lujza grófnő, akit hazaárulásért elítéltek, értesülésünk szerint, nem veszi igénybe Masaryk kegyelmét, hanem kitölti börtönbüntetését és megfizeti a huszezer csehkorona büntetéspénzt.

A bukaresti Makkabi tizenegyzár játékosan egy autókatasztrófából kifolyólag súlyosan megsebesült. Bukarestből jelentik: A bukaresti Makkabi sportegyesületet vasárnap súlyos autóbusszerencsétlenség érte. A zsidó sportklub vasárnapra Buhusba volt meghíva egy mérkőzésre. Autóbusszon akarták megtenni az utat. Összesen tizenegyzár voltak, a tizenegyzár játékos, két tartalék és egy vezetőjük. Megindultak a viccelések az autóbussz utasai és a soffőr között. Egy ilyen tréfára reagálva a soffőr teljes sebességgel megengedte az autóbussz, hogy bebizonyítsa azt, hogy utóléri a nála jóval előbb haladó luxusautót. A teljes sebességgel haladó autóbussz egy kanyarodónál nekiment egy kavicscsomónak, megbillent és már nem lehetett megakadályozni a katasztrófát. Az autóbussz felborult. Az autón ülő játékosok valamennyien megsebesültek, közöttük három súlyosan. A tizenegyzár sebesült kórházba vitték, ahol ápolás alá vették őket.

Az osztrák rendőrség erélyes akciója a kommunisták ellen. Bécsből jelentik: Az osztrák rendőrség ma erélyes akciókat kezdett a szélsőséges kommunisták agitáció megfékezésére. Házkutatást tartottak többek között az osztrák kommunistapárt, a kommunisták komitét, a proletárfüggetlenség és a független szocialista munkásság helyiségeiben. Az aktákat, amelyeket találtak, tanulmányozás végett a belügyminisztériumhoz terjesztették fel. Schober rendőrfőnök, szabadságát megszakítva, visszatér Bécsbe.

Bethlen birtokot bérel Baranyában. Budapestről jelentik: Gróf Bethlen István miniszterelnök, miután erdélyi birtokainak nagyrészét elvesztette, a jövő gazdasági évre birtokot bérel Baranyában. Bethlen személyesen fogja vezetni a gazdaságot.

Titokzatos gyilkosság Beszterce közepében. Besztercéről jelentik: Titokzatos gyilkosság történt tegnap délelőtt Adolf községben. A község egyik közbecsülésben álló jómódú asszonyát, **Horváth Sárát** megfojtották és kirabolták. **Codianu György** csendőrkormányzó, aki a nyomozást vezeti, bizonyosra veszi, hogy rablógyilkosság történt, amit az a körülmény is megerősít, hogy Horvát Sára, aki pénzének kamataiból élt, éppen aznap inkasszált egy huszonezer lejes lejáratot. A nyomozás figyelme egy szürkeruhás fiatalemberre terelődött, akit a gyilkosság délelőttjén a meggyilkolt háza előtt láttak ólalkodni és aki azóta eltűnt a községből. A meggyilkoltnak egyik fia Amerikában él, ahonnan gyakran küldött pénzt édesanyjának.

* **Brassóban** hirdetéseket, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Fundatia Culturala „Principale Caroli“

SZINKÖR-MOZGÓ

Szerda és csütörtök, aug. 5 és 6:

Hotel Potemkin vagy az Utolsó óra.

Dráma 6 felvonásban. Jean Angelo világhírű francia művész a fő szerepben. A temesvári Film-central szenzációs újdonsága.

Ezt megelőzi

A kis életmentő. 2 felvonásban.

Vigjáték, a csodagyerek Baby Peggy alakításával

Katonazene Előadók kezdete **Katonazene**

5, 7 és 9 órákor

Jón A nők ellensége Jón

KÖZGAZDASÁG

Uj kereskedői érdekszövetség alakult Bukarestben

Az új szövetség címe: „Sfatul economic“ A kereskedők politikai szervezkedése

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 4. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bár az eddigi érdekszövetségek sem tudták minden vonalon megvédeni a román kereskedőtársadalom érdekeit a különböző végzetűktől és kereskedelemellenes intézkedésektől: mégis, a bukaresti kereskedők érdekeik határozottabb védelmére egy új kereskedelmi érdekszövetséget alakítottak, mely a „Sfatul Economic“ (gazdasági tanács) címet viseli s mely a tegnapi nap folyamán alakult meg Bukarestben. Az alakuló közgyűlés pontos programot terjesztett a résztvevők elé, melyet azok teljes egészében magukévá tettek. A program szerint az új egyesülés feladatává tette a kereskedelem és ipar mihamarabbi szabadátelének kivívását, a megkötött üzletek után járó adó megszüntetését és általában a mai adózási rendszernek a kereskedők érdekeihez való alkalmazását. A program szerint az új érdekszövetségbe tömörült kereskedők szükségesnek tartják a ma érvényben levő, a kereskedelem érdekeivel homlokegyenest ellenkező gazdasági életnek egészen új alapon való átszervezését és fejlődését biztosító megalapozását. Ennek elérésére a kereskedői társadalom el van tökéltve arra, hogy politikailag is szervezkedik és érdekeinek védelmére képviselőket fog küldeni a parlamentbe, biztosítani fogja

¶ **Felszámol a Banca Marmorosch gabonaosztálya.** A Banca Marmorosch, Blank & Co. összes erdélyi ipari és kereskedelmi érdekeltségait likvidálja és csakis bankszerű üzletekkel kíván a csatolt területeken foglalkozni. E leépítés kapcsán aktuálissá vált a gabonaosztály végleges likvidálása. Tudvalevő ugyanis, hogy a Marmorosch a „Compania Continental d'importation“ vállalatot karöltve, megalapította a román Soc. An. Continental pentru Export de Cereale-vállalatot, amely minden Marmorosch-fiók mellett párhuzamosan mint gabonaosztály működött. A Continexport rendkívüli közgyűlést tartott Soepkéz Richárd elnöklelte alatt. A fenti két alapító a részvények 99 százalékát képviselte. A közgyűlés két likvidátort nevezett ki, akik a céget a jövőben „in lichidare“ hozzáttétellel egyenként is jegyzik és a gyors lebonyolításra teljhatalmu megbízást kaptak. A Banca Marmorosch részéről Alexandru Lichtinger, a Compania Continental d'Importation részéről pedig Ludvig Landau fogadta el a likvidatori megbízást.

¶ **Kartellbe tömörülnek a jugoszláv kendergyárak.** Ujvidékről jelentik: A jugoszláv kendergyárak — amint termelőköreiből értesülünk — a boulognei kialakult áruk mellett kollektív megállapodásra készülnek. A termelők nesztét vették ennek és szintén szervezkedni kezdenek.

¶ **Máramarosszigeten végrehajtják a lombardtartozásokat.** Máramarosszigetről jelentik: A máramarosszigeti Banca Nationala fiók körlevelet bocsátott ki azokhoz, akik a világháború idején lombardköcsönöket jegyeztek, hogy záros határidőn belül rendezzék adósságaikat. Máramarosban mintegy 2 és fél millió lejre tehető az az összeg, amelynek behajtását most a Banca Nationala sürgeti. Mintán a felek nem tettek eleget a felszólításnak, a Banca Nationala a szigeti pénzügyigazgatóságot bízta meg a lombardadósságok foganatosításával. A pénzügyigazgatóság közölte a felekkel, hogy, akik a lombardhadikölcsönadósságot augusztus 10 ig nem rendezik, a követelést végrehajtás utján fogják érvényesíteni.

¶ **Uj cukorgyár alakult Aradon.** Aradról jelentik: Még e hó elején történt, hogy a Fringhian Nicu bukaresti bankház megvette a „Fabrica de celuloze din Arad“ aradi cellulozgyárat. A vétel után a bukaresti bankház tárgyalásokba bocsátkozott a Banca Romaneasca aradi fiókjával, hogy a cellulozgyárat cukor-

érdekeit a kereskedelmi kamaránál és a városi tanácsokban. A Gazdasági Tanács nemcsak a nagykereskedők és nagyiparosok érdekeit óhajtja megvédeni, hanem ezekkel egyöntetűen a kiskereskedők és kisiparosok érdekeit is, tehát progresszív szempontok irányítják működésében. A Sfatul Economic a román nemzeti kincseknek román tőkével való kiaknázására törekszik, de fontosnak tartja, hogy a külföldi nagytőkék is a belföldi ipar és kereskedelem szolgálatába állíttassanak.

Mindezekon a praktikus célokon kívül az új egyesülés a kereskedők kulturális igényeit is fokozni és kielégíteni akarja, miért is programjába vette a kereskedelmi oktatásnak praktikus irányban való továbbfejlesztését, a kereskedelmi és ipari alkalmazottak kulturális fejlesztését különböző intézmények útján. A kereskedők ma is fennálló sérelmeinek orvoslására az új egyesülés halaszthatatlanul intervenálni fog az irányban, hogy a kormány a mai vám-tarifarendszert a kereskedők és iparosok érdekeinek szemeltartása mellett vegye revízió alá és léptesse életbe a polgári csödtörvényt. Szociális téren ki akarja egyenlíteni a tőke és a munkásság érdekeltségeit oly módon, hogy a munkásság szociális helyzetét minden tekintetben megjavítsa.

gyárrá alakítsák át. Az egyezség rövid tárgyalás után néhány nap alatt létre is jött. Julius hó 6-án az új részvényesen rendez évi közgyűlést hívtak egybe, amelyen kimondták határozatilag, hogy a cellulozgyár felszámol, illetőleg cukorgyárrá alakul át. Az új cukorgyár igazgatósága bukaresti bankemberekből áll főleg, az aradiak közül dr. Robu János főpolgármester és dr. Marcus Mihály, a Banca Romaneasca aradi fiókjának igazgatója foglalnak az új cukorgyár igazgatóságában helyet.

¶ **Bécsi marhavásár.** (A Saborsky és Fia cég távirati jelentése.) Felhajtás volt 2894 darab, ebből 412 darab románárú. Áruk általában 5 garassal magasabbak, bikák és növénydékmarhák árai 5 garassal olcsóbbak.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürögnycim: Saborskysöhne
Wien — Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Huskületemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

TÖZSDE

Augusztus 4-én

A lej: Zürichben 285 00, Párisban 10-75, Budapestben 364, Bécsben 3-67.

Kolozsvár. Az erdélyi pénzpiacra ma délelőtt a nagy kínálat folytán tovább morzsolódtak az áruk, a délután folyamán azonban megszilárdult a piac. Élénk forgalom mellett a következő jegyzések történtek:

Bécs 27-20—27-30, Prága 5-70—5-75, Budapest 360-370, Páris 9-15—9-20, Zürich 37-20—37-50, Newyork 190-00—193-00, London 935—940, Milánó 7-05—7-10.

Zürich Zárlat: Berlin 122-62, Amsterdam 203-85, Newyork 515-00, London 2501-00, Páris 2440-00, Milánó 1880-00, Prága 1525-00, Budapest 72-50, Belgrád 930-00, Bukarest 265-00—265-00, Varsó 95-50, Bécs 72-55.

Bukarest. Devizák: Páris 9-18, Berlin —, London 935, Newyork 193-50, Milánó 7-20, Zürich 37-60, Bécs 27-35, Prága 5-75, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 745, német márka 47-00, leva 1-37, török lira 110, font sterling 936, francia frank 9-96, svájci frank 37-60, olasz lira 7-45, drachma 3-25, dinár 350, dollár 192-50, lengyel forint 35-00, osztrák shilling 29-25, magyar korona 27-50, cseh korona 5-75, belga frank —, holland forint —.

¶ **A bányási selyemimportőrök vámsérelmük orvosiásáért.** Aradról jelentik: Az Arad bányási Kereskedő Egyesületek szövetségét a bányási selyemimportőrök beadvánnyal keresték fel, amelyben egyik legégetőbb vámsérelmüket tárták fel és a szövetség intervencióját kérték a sérelmes helyzet megszüntetésére. Az a tarthatatlan helyzet uralkodik ugyanis az arad bányási vámhivataloknál, hogy a selyem-, fonal-, szövet- és egyáltalán minden selyemárut csomagolással együtt vámolják el, vagyis a csomagolással együtt mérik le a selyemárut és a teljes súly után fizetetik meg a horribilis luxusvámot.

SPORT

Kétnapos nagyszabású uszónverseny Kolozsváron

A budapesti VAC és a kassai AC uszógárdája a Haggibbor és KAC nemzetközi uszónversenyén. Szombaton Románia uszóbajnokságai

Szombaton és vasárnap ritka sport attrakcióban lesz része Kolozsvár sportkedvelő közönségének. Szombaton Románia uszóbajnokságainak versenyeit rendezti meg a Strandfürdő medencéjében a kolozsvári Com. Reg. uszószakosztálya, míg vasárnap a Haggibbor és a KAC közös rendezésében nemzetközi uszónverseny kerül lebonyolításra, amelyen a budapesti cionista sportegylet VAC kintű uszógárdája és a kassai AC nemzetközi viszonylatban is elsőrangú uszói is részt vesznek. A VAC a nemzetközi verseny egyes számaiban a következő uszókát állítja starthoz: 50 m. gyorsuszás: Eckstein Béla, Vermes, Róbert. 200 m. gyorsuszás: Szabó, Eckstein, Vermes. 100 m. melluszás: Glück Teddy. 200 m. hátuszás: Nadler Jenő. 50 m. oldaluszás: Vermes. Részt vesz a VAC ezenkívül a staféta-számokban is és külön szenzációját fogja képezni a versenynek a VAC vízpolócsapatának szereplése, a nagyváradi Török-vés együttese ellen.

A szombaton lebonyolításra kerülő országos bajnoki versenyekre az ország összes számottevő uszónsporttal foglalkozó egyesületei beneveztek és indítják uszóikat.

A Haggibbor Brassóban. A Haggibbor futbalcsapata vasárnap teljes első garnitúrájával Brassóba rándul le, ahol a Brasovia ellen vendégszerepel. A Haggibbor most elsőrangú formában van és így élvezetes küzdelmet fog vívni a NAC-ot legyőző brassói bajnokcsapattal. Eddig háromszor találkozott a két csapat, kétszer a Haggibbor győzött (5:1, 3:0), egyszer eldöntetlenül (3:3) végeztek.

Közföldi eredmények:

Krakkó. Prága válogatott—Krackó válogatott 3:0 (1:0). Severin, Bejbl és Buresch lötték a II. garnitúrától összeállított prágai csapat góljait.

Belgrád. Slavia (Prága)—SC Belgrád 3:1 (2:1).

Lemberg. Sparta—Pogon 2:0 (1:0).

Bécs. Hertha—Simmeringer SC 2:0 (1:0).

Budweis. Az osztrák—cseh uszónversenyek első napja általában cseh győzelmeket eredményezett. A verseny eredményei a következők: 200 m. melluszás. 1. Piovathy (Cs.) 3:11 p. 100 m. gyorsuszás. 1. Bicak (Cs.) 1:03.2 p. 4X200 m. gyorsstaféta. 1. Csehszlovákia 11:11 p. 200 m. mellhölgyeknek. 1. Vaterman (CC.) 3:36.5 p. Vízpoló. Ausztria—Csehszlovákia 4:2 (2:1).

Siklóssy és Emmerling a WAC-ban. A megboldogult Blue Star két e kintű játékos a bécsi WAC-ban talált elhelyezkedést.

A primadonna Orth A magyar futballsport e kintű reprezentánsa ismét hallhat magáról. A magyar futbalcsapat, külföldi turájának befejezése után hazatért játékosok felháborodva adták elő, hogy Orth az egész tura tartama alatt elkülönítette magát játékosársaitól, nem vett részt a közös tréningeken és a svéd válogatottak elleni küzdelemben nyugodtan nézte végig a magyar védelem heroikus küzdelmét a nagyszerű svéd csapatok ellen, anélkül, hogy csak egyszer is társai segítségére sietett volna. Vogl II. egy ízben kényszerülve érezte magát Orthot figyelmeztetni arra, hogy hagyjon fel a céltalan lazsálással. A konfliktust kiélestitte Orthnak Lengyelországból való hazatérése után egy budapesti sportlapnak adott interjúja, amelyben kijelenti, hogy ebben a magyar csapatban nem tudja képességeit kellően érvényre juttatni, mert játékosársai ilyen mecsekre kvalitatív még nem eléggé érettek.

19
aug.

Mie

Irta Zima

A mintavásár a régi és elavult és a kor szellemeit jelképezik. A mintavásár itt Romániában mintavásár olyan nem olyan fejlemény, már régóta érvényes, de határkezdeményezés vásárokat a mintavásár és az engedélykérni. Amikor elhatároztuk, bennünket.

Arad általános iparnak széleskörű ismert ipart azonban a közönségek alkalmaznak bennében bemutat meg, hogy egy közönsége várakozó nem olcsó Erre vall a közbevetőleg a vásár lemondunk az aradi megvédése iránt aradi butorip nagyban kezd egész országban

A mintavásár kedelmi szempontnak a multiban volt, mert nagy mögötte. Ennek sebb és gazdag változás során és Békésmegyei a szegény rész pedig tud

Az aradi különösen egy a közönség fő reggeltől késő kal. Az Eisens állító termében érdemi a figyelmét. Már kivételes művésztiaszny Vilmszerint készült páns divatkrémeáruk gazdag állításon való idevény pompás alkalmat ad a jék a legújabb Az Eisenstädter nagyobb efajta főüzleten kívüli fehérváron van

A cég, melkint a szörme foglalkozik moüzleteknek is Eisenstädter S. vend a legjobb ban és Németo kat hódít, s m kereskedőknek Erdekesnek egyik jelenlevő nének vélemény divatjára. Eisen

portörök vám-
adról jelentik: Az
esületek szövetség-
örök beadvánnyal
legégetőbb vám-
övetség interven-
zet megszünteté-
elyzet uralkodik
hivataloknál, hogy
egyáltalán minden
tűt vámolják el,
mérik le a se-
fizettetik meg a

T Szabásn ozsváron

ai AC uszógárdája
etközi uszóverse-
uszóbajnokságai
a sportatrakcióban
velő közönségének.
ágainak versenyét
medencéjében a ko-
álya, míg vasárnap
rendezésében nem-
golitásra, amelyen
let VAC kitűnő
emzetközi viszony-
is résztvesznek. A
es számaiban a kö-
: 50 m. gyorsulás:
rt. 200 m. gyors-
es. 100 m. mell-
hátuszás: Nadler
mes. Résztvesz a
okban is és külön
versenynek a VAC
nagyvárad Törek-

kerülő országos baj-
zes számottevő, uszó-
beneveztek és indit-

ban. A Haggibbor
első garnitúrájával
asovia ellen vendég-
elsőrangú formában
fog vinni a NAC-ot
Eddig háromszor
stezer a Haggibbor
eldöntetlenül (3:3)

enyek:
—Krakkó válogatott
Buresch lötték a
ági csapat góljait.
SC Belgrád 3:1 (2:1).
2:0 (1:0).
r SC 2:0 (1:0).
eseh uszóversenyek
elmekek eredménye-
következők: 200 m.
11 p. 100 m. gyors-
4X200 m. gyors-
p. 200 m. mell-
) 3:36.5 p. Vizi-
2 (2:1).
a WAC-ban. A
kitűnő játékosa a
edést.
magyar futballsport
hallbat magáról. A
turájának befejezése
áborodva adták elő,
tama alatt elkülöni-
m vett részt a közös
tottak elleni küzde-
g a magyar védelem
svéd csapatok ellen,
is társai segítségére
vizben kéhszertűlve
etni arra, hogy nagy-
A konfliktust kiéle-
ből való hazatérése-
nak adott interjúja,
en a magyar csapat-
lően érvényrejtattni,
ekre kvalitatíve még.

1925. aug. 1-től Aradi Árumintavásár 1925. aug. 15-ig

Miért rendeztük meg az aradi mintavásárt

Irta Zima Tibor országgyűlési képviselő, az aradi Kereskedelmi és Iparkamara főtítkára

Zima Tibor képviselő ur felkérésünkre szíves volt az alábbi nyilatkozatot adni:

A mintavásárok hivatása abban áll, hogy a régi és elavult kiállítási intézményt eleven és a kor szellemének megfelelő formában pótolják. A mintavásárok világszerte beváltak és itt Romániában is volt néhány igen sikerült mintavásár olyan helyeken is, ahol az ipar nem olyan fejlett, mint Aradon. Arad városa már régóta érzi a szükségét egy mintavásárnak, de határmenti város lévén, itt minden kezdeményezés tovább tart, mint másutt. A vásárokat a minisztériumnak kell engedélyeznie és az engedélyt már egy évvel előbb kell kérni. Amikor az aradi mintavásár rendezését elhatároztuk, a következő szempontok vezettek bennünket.

Arad általában a nagyiparnak és a művészi iparnak székhelye. A város nehézipara ország-szerte ismert (Astra, Textilgyárak), a művészi ipart azonban még meg kell ismertetnünk az ország közönségével és erre a célra kínálkozik alkalmasnak butoriparunkat egy kiállítás keretében bemutatni. Örvedetesen állapíthatom meg, hogy egész Románia, de főként a regát közönsége váratlanul igen fejlett érzéket tanusít a nem olesó, de művészi butorok iránt. Erre vall a butorkiállítás páratlan sikere. Itt közbevetőleg meg kell jegyeznem, hogy nyom-ban a vásár lezajlása után akciót kell indítanunk az **aradi butoripar híres márkájának megvédése iránt**, mert — és ez ugyancsak az aradi butoripar népszerűségére vall — már **nagyban kezdik hamisítani az aradi butort az egész országban.**

A mintavásár megrendezését főként **kereskedelmi szempontok** tették szükségessé. Aradnak a multban igen erős kereskedelmi élete volt, mert nagy és vagyonos Hinterland állott mögötte. Ennek a Hinterlandnak felvevőképesebb és gazdagabb része azonban az imperium-változás során Magyarországon maradt (Csanád- és Békésmegyék egészen Szegedig), míg Aradnak a szegényebb hegyes rész jutott. A bánáti rész pedig tudvalevőleg Temesvárra gravitál.

Ha tehát meg akarjuk tartani Arad kereskedelmét a régi nivón, úgy azt át kell csoportosítanunk a megváltozott viszonyoknak megfelelően és piacunk tevékenységét főleg az **export-import** üzlet felé kell terelnünk. Egy amolyan **szárazföldi kikötőre gondolok**, amelyhez azonban egyelőre minden berendezés hiányzik. Nemcsak hogy vámszabadraktáraink nincsenek, de maga a vámolási eljárás és a szállítás is igen körülményes és sok nehézségbe ütközik.

Már pedig ezt az értékes erőt, Arad kereskedelmét kár elsenyvedni hagyni. Ezt a mintavásárt főként arra a célra szántuk, hogy a vásár keretében Arad kereskedővilága megismerkedjék az ország olyan természetmányaival, amelyekkel aztán a külföldi piacokat felkereshessék. Ma még csak a mintavásár megnyitásának negyedik napján vagyunk, de máris konstatálható, hogy ezt a célnkat nagy mértékben sikerült megközelíteni. **A kiállító kereskedők és termelők az első napok eredményeivel rendkívül meg vannak elégedve**, nagy üzletkötések történtek már eddig is, úgy, hogy nem volt kiállító, aki már az első napon annyi üzletet ne csinált volna, **hogy kiállítási költségei meg ne térüljenek.**

Ami pedig a mintavásár ipari részét, főként a butorkiállítást illeti, ennek sikere erkölcsileg és anyagilag ma még fel sem becsülhető. Valóságos népvándorlás van itt a regátból és az ország többi részéből és a látogatók valamenyien csak a csodálat hangján tudnak megemlékezni Arad butoriparáról. A gyárak és műhelyek a kiállított butort mind eladhatták volna, de figyelembe kell venni, hogy Arad butoripara nem tömegcikkeket gyárt, hanem művészi megtervezésű és kiállításu butorokat, amelyeknek éppen egyéni kivitelük adja meg a fokozottabb értéket.

Arad számítunk, hogy mintavásárunkat legalább száz-százhuszezer ember fogja felkeresni, akik itt megismerkednek Arad fejlett iparával és kereskedelmével, aminek elmaradhatatlan következményeképp reméljük, hogy Arad közgazdasági élete egy új és lüktető fellendülésnek indul.

A következő idény szőrmedivatja

Látogatás az Eisenstädter S cég mintavásári kiállításán

Az aradi mintavásár tarka forgatagában különösen egy kiállítási terem vonja magára a közönség fokozott figyelmét. A terem kora reggeltől késő estig zsúfolva van a látogatókkal. Az Eisenstädter S. szőrmeáruháza cég kiállító termében vagyunk, amely valóban megérdemli a nagyközönség megkülönböztetett figyelmét. Már maga a terem berendezése is kivételes művészi ízlésre vall. A diszitómunkát Stiaszny Vilmos kolozsvári iparművész tervei szerint készítették. Finom interieurok és frapáns divatkreációk tarkítják a kiállított szőrmeárak gazdag anyagát. Az Eisenstädter kiállításán valóban felvonul a következő téli idény pompás változatu egész divatja és bő alkalmat ad a szemlélőknek, hogy megismerjék a legújabb párisi és bécsi divatmodelleket. Az Eisenstädter S. cég ma már az ország legnagyobb efajtájú üzlete, amelynek a kolozsvári főútlezen kívül Aradon, Temesváron és Gyulafehérváron vannak nagy fióküzletei.

A cég, mely 1916-ban alapítottott, legfőként a szőrmeárak exportjával foglalkozott és foglalkozik most is, amellettt azonban a detail-üzleteknek is nagy gondosságot szentel. Az Eisenstädter S. cég nemcsak Romániában örvendő a legjobb hírnévnek, de az utóá államokban és Németországban is mind nagyobb piacokat hódít, s ma a legnagyobb külföldi szőrme-kereskedőknek szállítja pompás szőrmeit.

Érdekesnek tartottuk megkérdezni a cég egyik jelenlevő vezetőjének, Eisenstädter Samu-nának véleményét a következő idény szőrmedivatjára. Eisenstädterné, aki maga is foglal-

kozik eredeti divatkreációkkal, szíves készséggel ismertette előttünk az új szőrmedivatot.

— Az idei szőrmedivatot — mondotta — főleg a szinek tarkasága jellemzi. Igen kelendősek lesznek a tigris- és gazellaszőrmeék, valamint ennek utánzatai arany és sokféle tarka változatban. A ruhákat soha olyan intenzíven nem szőrmézték, mint ahogyan a következő téli szezonban fogják. A kabátok főleg selyemből fognak készülni, vastag prém-szegélyezéssel. A szőrme kabátokban az ugynevezett háromnegyedes hosszúságu bunda lesz a legdivatosabb, divatosak lesznek természetesen a sportkabátok is mindenféle változatban. A bélésekben is nagy változatoságot hoz az új divat. Mindenféle színű himzett, batikolt és aranyszállal áthuzott bélésekkel fogják bélelni a bundákat. Az új divat magával hozza a stóliákat (szőrme-sálakat) és szó van arról is, hogy **mufft is reaktiválják az idén**. Igen divatos szőrmeék lesznek a fehér és kék polárrókák, valamint a pézsmá.

— A szőrmeárak a tavalyihoz képest körülbelül 30—40 százalékos drágulást mutatnak. Különösen megrádogul az opposon és hermelin, ezzel szemben éppen ezek a szőrmeék lesznek a legkapósabbak. Hiszen a divatban ez érthető.

Az Eisenstädter-kiállítást még a terem rendezése alatt meglátogatta **Circulescu** miniszter és a legnagyobb elragadtatás hangján emlékezett meg a látottakról.

Nem tartjuk érdektelennek megjegyezni,

hogy az Eisenstädter-kiállítás valósággal iramot diktál a többi kiállítóknak, úgy, hogy például egy-két szőrme-kereskedő kénytelen volt a mintavásár második és harmadik napján egész kollekciónját átrendezni, annyira eltörpültek az Eisenstädter-terem mellett. Jellemző erre a nem mindig fair versenyre, hogy az egyik kolozsvári szőrme-kiállító nem tehetvén egyebet, hangos zsidózással próbálta ellensúlyozni az Eisenstädter-kiállítás óriási sikerét... Persze hasztalanul.

Fabrica de Piele S. A. P. Alba-Julia elsőrangú talpbőr-árakkal vesz részt a mintavásáron. A gyárat 1910-ben alapították Alba-Julian és a szolid bázisokon vezetett talpbőr-árugyár igen jó nevet vívott ki magának a bőrparban. A gyár nem díszes kiállításával, de áruinak jóságával tűnik fel a mintavásáron.

„Fatma“ műszaki cikkek gyára Arad. (Cégtulajdonos ifj. Domány Sándor mérnök.) Egy egész fiatal mérnök, alig néhány hete, hogy üzembe helyezte ezt a már is nagy jövő előtt álló gyártelepet. A gyár elsőrangú kivitelben gyárt benzín forrasztólámpákat, réz és másféle fémből préselt tömegcikkeket, üveg disztárgyakhoz szükséges alvázat, stb.

Fleischer Testvérek vas- és rézbutorárugyár, Arad. Az 1893. évben alapított gyárvállalat a fokozatos fejlődés stádiumain átesve, ma már ott tart, hogy művészi kivitelű tárgyakkal szerepelhet az aradi országos mintavásáron. Rendkívül izléses és finom kivitelű vas- és rézbutorok, orvosi műtőasztalok, orvosi szekrények, stb. láthatók a kiállításon. A cég foglalkozik szállodák, internátusok és fürdők berendezésével, de saját műhelyeiben készült ágybetétei is elsőrangúak.

Első Erdélyi Szemfedél és Művirággyár Szatmár kiállítása a Lyceum emeletén nyert elhelyezést. A cég ezen szakmában ugyszólván hézagpótló, mert, egy-két kisebb gyárat leszámítva, a legelső helyen áll Romániában. Gyárt mindenféle szemfedélt, sirkoszorút, bármiféle gyászárut, menyasszonyi koszorukat és halotti diszeket. Az aradi mintavásáron levő kiállításával a cég áruinak abszolút kiválóságáról tett bizonyosságot.

Bartók és Deutsch borpincészet, Arad, saját termésű fajborokkal szerepel a mintavásáron. Az ingyenceknek különösen izlik a **cég világosi fehér bora**, mely országos jóhírnévnek örvendő. Ebben a pavilonban van elhelyezve a **székelyudvarhelyi Szöllösi Samu-cég** hírneves **fenyővíz** kiállítása is, melynek kiválóságait kezdő már az egész ország megismerni.

Chateau Palugyay S. A. Arad. A világmárkát reprezentáló Palugyay-cég hatalmas saját pavillonjában állította ki italait. A nagy népszerűségnek örvendő borok és pezsgők izléses sorrendben hirdetik a cég gyarmányainak elsőrangúságait. A Chateau Palugyayt nem kell külön dicsérnünk, mert alig van ember Romániában, aki ne ismerné a hírneves Palugyay-italokat. A Palugyay-cég gyártelepe **Arad Piata Avram Jancu 17. alatt van.**

Berger és Spindler vasöntőde Nagyszeben közös pavillonban van elhelyezve a mintavásáron a cég másik iparágával, a harangöntődével. Egész halom különböző, a cég öntődéjében készült gyártmánnal vonult fel a gyár az aradi mintavásárra: Radiátorok, fűtőcsövek minden dimenzióban kerek és ovál formákban egymásra építhető 2 és 4 méteres fűtőfelületekkel. Külön csoportban nyertek elhelyezést a cég által készített fogaskerek, melyeket a cég minta után is bármilyen dimenzióban el-

készít: Igen nagy közönsége van a Berger és Spindler cég kiállításának és számos rendelést is kapott már az első napon. A cég vasöntődjé elvállalja egész fűtőberendezések öntését és garantálni tudja a leggyorsabb leszállítást. A Berger és Spindler cég vasöntődjének gyártelepe Nagyszeben Szénatér 4. szám alatt van és árajánlattal készséggel szolgál.

„Mercur“ Prima Fabrika Romana pentru PeniŃie de Scris S. A. Diciosanmartin. A Lyceum I. emelet 29. számú termében állította ki gyártmányait és pavillonja, mely a legkényesebb iparművészeti igényeket is kielégíti, a közönség részéről állandó csodálkozás, a szakkörök részéről pedig a legnagyobb megelégedés tárgyát képezi. Készít: tollszárazakat, tintatartókat, itatónyomókat, (tappereket) képereteket: szegletes-, kör- és ovális alakban. Külön érdekessége: írotollgyártmányai, amelyek egyetlen az országban és minőségileg teljesen azonosak a külföld hasonló produktumaival, amiről a közönség a helyszínén eszközölt íráspróba útján már is meggyőződött. Az erkölcsi sikert előreláthatólag kedvező anyagi eredmény fogja követni, mert tudtunkkal szakmabeli kereskedők részéről a mintavásáron nagyobb rendelések eszközöltettek.

Aradi Faipari vállalat — Czeiler Kornis és társa fűrész- és parkettgyár Arad. Pavillonja közvetlen a főbejáratnál szemben egyike a vásár legszebb darabjának. Raffinált izléssel összeállított parkettáruk és amerikai rendszerű irodai butorok reprezentálják a céget és a vásárt látogató közönség a legnagyobb elragadtatással emlékezik meg az „Aradi Faipari vállalat“ kiállításáról.

Dobos S. Részvénytársaság Temesvár többféle áruval vesz részt az aradi mintavásáron. Első helyen kell felemlitenünk a cég gyárában készült vatta és kötszeráru különlegességeket, melyek az egész országban közkedveltek. Optikai kollekciója pedig utólráhetetlen

ugy finomság, mint olcsóság és megbízhatóság szempontjából is. Külön helyet foglal el a cég által gyártott „Odol“ toillettecikkek kiállítása. Ez az évtizedek óta népszerű cikk nem szorul külön méltatásra s így részletesen nem foglalkozunk vele. Tény az, hogy a Dobos S. R. T. áru ma számottevő helyet küzdöttek ki Románia fejlődő gyáripárában.

„Galvani“ elem és elektrotechnikai cikkek gyára Temesvár. Ezen a helyen nem szorul külön ismertetésre a Galvani elem, hisz gyerektől a felnőttig mindenki ismeri már ezt az ugyszolván nélkülözhetetlen cikket. A „Galvani“ elemet a tartósság, jószág és megbízhatóság jellemzi, bizonyítéka ennek az a tény, hogy a British-Import helyiségeiben rendezett Rádió koncert-hez a telepeket (Onode batteriákat) szintén a „Galvani“ elemgyár szállította. A cég a mintavásáron elemekkel, villamos cikkekkel és igen praktikus zseblámpákkal szerepel.

Wegenstein L. fiai orgonagyár Temesvár kiállítása egyike a legszebbeknek és legimpozánsabbaknak az egész kiállítási területen. A Wegenstein orgonagyár ugyanaz Romániának, mint Franciaországnak a párisi *Cavaillé-Coll* és Németországnak a világhírű Ludvigsdorfi orgonagyár. A temesvári Wegenstein-gyár ma ugyszolván egyedülálló egész Romániában és alapítási éve visszanyulik az 1888-as évbe, amikor Wegenstein Lipót megteremtette és szorgalmas munkával világhírűvé fejlesztette. A gyár eddig 220 új orgonát készített, de 1919 óta harmonium-gyártásra is berendezkedett. A sok kitüntetés közül megemlítést érdemel az 1896. évi millenárius kiállításon nyert nagy

aranyérem, amelyet öt kiállító világcég közül a Wegenstein-gyár nyert el. A gyár 20 szakmunkással dolgozik és a kontinens minden részébe szállít orgonákat. Az aradi mintavásáron óriási nézőközönsége van a cég kiállításának és már eddig is számos rendelést kapott a legmesszibb vidékekről is. A gyár tulajdonosai Wegenstein Richárd és József, mindketten elsőrangú szakemberek, kik a világ metropolisainak orgonagyáraiban nyertek kiképzést.

Berger és Spindler harangöntőde Nagyszeben, harangokkal vesz részt a kiállításon. Izléses sorrendben sorakoznak a kis és nagy harangok a cég pavillonjában. Az alig másfél év óta alakult cég máris nagyszerű perspektíva előtt áll. Tömegesen kapja a rendeléseket a balkáni államokból is és az öntéshez használt speciális anyagokkal elérte azt, hogy harangjai a legmesszebbmenő elismerést váltották ki a rendelőkötől. A cég speciálisítása, hogy a rendelt harangokat *négy nap* alatt el tudja készíteni és szállítani. A harangoknak rendkívül kellemes tónust ad az a körülmény, hogy a cég az öntéshez szükséges fémvegyületet a saját metódusa szerint keveri és nem használ már kész öntvénykeveréket. A legkisebb falutól kezdve a legnagyobb városok parochiáinak sok száznai köszönő levelei igazolják a Berger és Spindler cég gyártmányainak kiválóságát. A cég gyártelepe Nagyszeben, Széna-tér 4. szám alatt van

Telefon: 6-15.

„LUMINA“

**Első Román Csillár és Fém-
árugyár R.-T. TIMISOARA**

Készít

világítótesteket, templomok, bankok, kávéházak, valamint magánlakások részére, stilszerű világítótesteket megadott és saját tervek szerint.

**Gyár és központi iroda Temesvár,
Str. Gen. Joffre (Török u.) 9.**

Sürgőnycim: CANDELABRE Timisoara

és bárkin
győződhe

Carles

Aradvm,
kiállításával
csinos fér
anyagokból,
Wolf, Arnó
állítja elő s
kevés haszn
cég minden
az összes ké

Szécs

Arad, Str
I. Schotte
Győr, Zág
tési fehér
Hosenzeug
aradi min
kivül állar

Capax

mintavásári
Egy rendkiv
vén percek
amelyekkel
új tálmány
vásáron és é
fogva igen s
kézi téglapr
ház helyén,
teni az építk
tesen ez a ké
építkezést. A
szabadalom t
Hátszeg, am
szolgál felvilá

„Xylos“

forgalombah
Arad. Csinos
a praktikus á
kikészített fáb
tósabb a vasn
és olcsóbb mi
már az egész
reklámra.

„Proma“

szintén igen iz
vásáron. A gy
dolgozik, már
mántárukat, u.
zsinórok, pijam
és gyártmánya
az egész orszá
kuma van és a
lést kapott.

Aragonit-

gyönyörű kolle
a páréves váll
köszönheti létr
törtet az első
faragott arago
változatossá a
tartjuk felelő
a párisi kiállit

Gla

NO V

Princz

Reie

Kötél és k
Legolcsó

Ken

hálóbinták,
vák. Gabon

és bárkinél olcsóbb áraitól mindenki meg-
győződhetik egy árajánlat kérésrel.

Carles férfi fehérneműgyár Pankota, Aradym, (cégtulajdonos Necziu Károly) izléses kiállításával tünt ki a mintavásáron. Rendkívül csinos férfi-fehérneműt a lehető legkitűnőbb anyagokból, mint pld. Tanoald, Schroll, Léderer és Wolf, Arnold Rosenthal stb. gyárak készítményeiből állítja elő s áraival mégis versenyképes, mert a kevés hasznorra való dolgozást tüzte ki főcélul. A cég minden kereskedőnek szívesen küld árjegyzéket az összes készítményeiről.

Szécsi si Comp textilcikkék árusítása Arad, Str. Brătianu 2. Központ: Wien, I. Schottenring 19. Fiókok: Budapest, Győr, Zágráb. Raktáron tart: saját kikészítésű fehér és nyomott árut, flanellokat, Hosenzeugokat és egyéb textilárut. Az aradi mintavásáron kirakatai versenyen kívül állanak.

Capax kézi téglaprések R. T. Hátszeg mintavásári pavillonja egyike a legérdekesebbeknek. Egy rendkívül elmés egyszerű gép, amely ugyszólván percek alatt tízével dobja ki a kész téglákat, amelyekkel akár azonnal is építkezni lehet. Ez az új találmányu gép nagy feltűnést keltett a mintavásáron és éppen praktikusságánál és olcsóságánál fogva igen sok készüléket adott el a cég. A **Capax kézi téglaprés** előnye az, hogy bármely építendő ház helyén, bármely földből, azonnal el lehet készíteni az építkezéshez szükséges téglát és természetesen ez a körülmény lényegesen olcsóbbá teszi az építkezést. A **Capax** romániai vezérképviselője és szabadalom tulajdonosa a **Capax téglaprés R. T. Hátszeg**, amely bárkinék az érdeklődésére szívesen szolgál felvilágosításokkal.

„Xylos“ ágybetét, találmánytulajdonos és forgalombahozza a **„Patria“ fatermelő R. T. Arad**. Csinos kis pavillonban nyert elhelyezést ez a praktikus ágybetét, amely speciális, erre a célra kikészített fából készül. Különlegessége, hogy tartósabb a vasnál, nem rozsdásodhatik, praktikusabb és olcsóbb mint a vas. A **„Xylos“ ágybetét** ma már az egész kontinensen ismeretes és nem szorul reklámra.

„Proma“ paszomántáru gyár Temesvár szintén igen izléses kollekcióval vesz részt a mintavásáron. A gyár bár még csak szűk keretek között dolgozik, máris a legszebb és legfinomabb paszomántárakat, u. m. selyemsujtások, vorpas, selyem zsinórok, pijama-kötések, paplangombok, stb. gyártja és gyártmányai nagy népszerűségnek örvendenek az egész országban. A cég kiállításának sok publikuma van és a vásár első napján már sok rendelést kapott.

Aragonit-Művek R. T. Marosvásárhely gyönyörű kollekcióval szerepel a mintavásáron. Ez a párvévs vállalat, amely Vass Jenő igazgatónak köszönhető létrejöttét és fejlődését, hatalmas iramban törtét az elsőség ele. Szabónél-szebb cizellált, kőbe-faragott aragonit-árak, Lilien-rajzok, stb. teszik változatosá a kiállítást. Megemlítésre méltónak tartjuk felemlíteni, hogy az **Aragonit-Művek R. T.** a parisi kiállításon is díjat nyert szép áruival.

Princz Testvérek vasöntöde és gépgyár r. t. Szatmár, Románia egyik legnagyobb és legmodernebb békebeli gépgyára, mely specialisan malom- és olajgyár-berendezési gépeket gyárt. Mintegy huszéves tapasztalata alapján gyártja az elismerten legkitűnőbb rendszerű olajmagvak feldolgozásához szükséges gépeket. **„Record“** kombinált **kőnélküli hajaló tisztító és osztályozó gépek**, **olajmagzúzó gépeket**, **olajmag-gyuró gépet**, **olajmag-pergelőket** hidraulikus **olajsajtókat stb.** Malomberendezési gépei, mint pld. **hengersizékek**, **„Remek“ gabonatisztító gépek**, **„Reform“** dara-tisztítók, szabadon lengő sziták, stb. óriási feltűnést keltettek és állandó nagy közönsége van a **Princz Testvérek** cég kiállításának.

Frații Deutsch-cég Arad imponáns és szép kirakataival járult hozzá a mintavásár sikeréhez. A **Deutsch-cég**, mely nemcsak Aradon, de egész Erdélyben és Bánátban közismert szolid áruival, a legizlésebb egyvelegben állította ki legfinomabb szöveteit, selymeit, vásznait, szőnyegeit, stb. kirakataiban, úgy, hogy állandóan nagy tömeg gyönyörködik a rendkívül hatásos elrendezésekben.

Faianta S. A. Arad. (ezelőtt Szilágyi & Co.) Egy igen szerény körülmények között megindult vállalat, amely ma összehasonlíthatatlanul a legelső az egész országban. Egy zseniális művészember elgondolásai nyerne megvalósítást a **„Faianta“** gyár termékeiben. A gyár lelke és vezérigazgatója, tervezője és legszorgalmasabb munkása **Szilágyi Emánuel**, aki a világhírű pécsi Zsolnay-féle majolikagyárnak volt cea 10 évig legelső tervezője. Az aradi gyár majdnem egy Zsolnay-gyárat jelent Romániának, mert az onnan kikerült fayance dísz-tárgyak bármely világhírű gyár produktumaival felveszik a versenyt. A **„Faianta“ S. A.** gyárt ezenkívül tűzálló edényeket, cserépkályhákat, fayance tűzhelyeket, kandallókat és bármiféle fayance tárgyakat. A mintavásár közönsége a spontán elragadtatás hangján nyilatkozik a cég mesés szép kiállításáról.

Eugen Grosz S. A. Oradea-Mare mérleggyárának jó néhány produktumával szerepel az aradi mintavásáron. A céget szelvényben ismerik az egész országban és gyártmányai a legelső helyen állanak s így felesleges részletesebben foglalkoznunk vele. A mintavásári kiállításával újólág bebizonyítva láttuk azt, hogy az **Eugen Grosz S. A.** cég ma ebben a szakmában ugyszólván különleges helyet reprezentál az ország nagyiparában.

Nussbaum Testvérek nürnbergi és játékaru nagykereskedők Marosvásárhely egy hatalmas termet foglaltak le a kiállítási területből a játékaru osztályuk részére. Itt fel nem sorolható tömegben sorakoznak a legszebb és legművészebb játékaruk különféle darabjai és bátran állíthatjuk, hogy a legnagyobb és leghálásabb közönsége a **Nussbaum Testvérek** cégnek van az egész mintavásáron.

Erényi Tivadar likörgyár Arad. A régi hírneves cég elsőrangú áruival vesz részt a mintavásáron. Speciális készítményei: **Erényi paprika-likör**. **Erényi brandy**; **Tojás-puncs**. **Exgyógykeserű** és **Erényi fenyősborszesz**. Az **Erényi-cég** likőráru közismertek az egész országban.

Olajmalmosok figgelmébe!

Az augusztus 1-én megnyílt **aradi árumintavásáron saját pavilonunkban** mutatjuk be két évtizedes tapasztalataink alapján készített és a **gyakorlatban kitűnően bevált**

no véngolajggártási gépeinket,

melyre az érdeklődőket ezennel van szerencsénk meghívni.

Princz testvérek vasöntöde és gépgyár r.-t. Szatmár.

A kiállításra utazók 75%-os vasuti díjkedvezményben részesülnek. — A kiállítás tartama: augusztus 1-től augusztus 15-ig.

Reich B. Károly Fia és Társa -- Arad

Kötél és kendergyárosok. — Iroda és lerakat: Bul. Regina Maria 15. Telefon 649

Legolcsóbb napi árak Alapítatott 1874. Legolcsóbb napi árak

Kender kitermelés és készítés. Gazdasági kötéllárak. Géphajtó kötelek kenderből és manillából kerek és négyszögletes. Tömítő kötelek, kerek és négyszögletes. Tutaj és rönkrakodó kötelek. Malomhevederek 2, 4 és 6-szorosan szöve. Kárpitos kel ékek, matrac-zsávolyok, redőny-zsávolyok, hevederek stb. Afrik. Fonott lószőr. Tennis középhálók, hálólóhinták, hintakötelek. Vizmentes takaró ponyvák. Cséplőgép-ponyvák. Napellenző-ponyvák. Gabonás, lisztes zsákok. Kötöző- és varrózsinetek. Szövőfonalak kenderből. Halászhalók

SZABÓ JENŐ
női
divatkülönlegességék
n a g y á r u h á z a

nyári divatújdonosságokat
olcsó árakban elárusítom!

Előrehaladott idény miatti
az összes raktáron levő

CIUJ

Cal. Regele Ferdinand 5

Telefon 4-79.

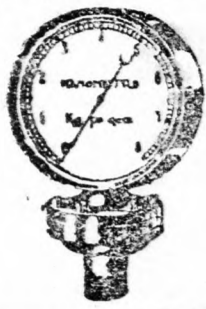
Fém-
DARA

tem-
ká-
ma-

ére,
este-
saját

temes-
k u.) 9.

imisoara

Manométereket

és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal. **GÁSPÁR műszerész, Arad Str. Horla 1. (v. Széchenyi-u.)** Javítás végeztetve beküldött műszereket áll a hitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. **Telefon 315 sz.**

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországon az apróhirdetés az egyik leggyorsabb és leghatékonyabb közlési mód. A közlési díjak a legkisebb mértékben vannak megállapítva. A közlési díjak a legkisebb mértékben vannak megállapítva.

Keresek egy fiatal zsidó péksegédet azonnali beépítésre, aki vevőimet is kiszolgálja. Hirsch, pékmester, Tatus. 9603

Két szoba, konyha, fűtőszobás lakás, főutcában olcsó bérért kiadó. Cím a kiadóban.

Bármilyen állást elfogadnék, amelyben a szombatot megtarthatom, fűszer, pék és borszakmában. Cím a kiadóban.

Perfekt gép- és gyorsíró állást keres. „Szorgalmas” jelleg.

Bőröndösök!

Bőrdíszárak, koffer-zárak, fogsztyuk részben, nikkelezve, a legújabb technikával a legbiztosabbig bármilyen mennyiségben és nagy választékban megrendelhető a Tipografia

Fraternitas nál, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Zsidó fiatalember lakást és kosztot kap Egyetem-utca 5, a. 3.

Naponta friss bivalytej kapható, házhoz szállítva is. Sc. watzné, Rudolf-ut. 36.

Nyomdák! Könyvkötészetek!

Fűződrót minden számban és mennyiségben szállít gyári áron a Tip. **Fraternitas** Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ajánlattal szívesszolgálatunk. Nagyobb tételnél viáókra is utazunk.

Elegáns szoba két úriember részére, kóser ellátással kiadó. Cím a kiadóban.

Nyomdák!

Prima bécsi **hengeranyag** és pótyanyag, kilója **160** lej.

Kapható a „Fraternitas” nyomdában, Cluj, Str. Baron L. Pop No 10.

Gabella-jegyek tekeresekben, Révész E nő nyomdaüzemében Targu-Mures, megrendelhetők.

Olesó könyvek

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában.

Wells: A gyémántesináló	20
B. Tristan: Államtitok	20
Dickens: Vázlatok	20
„ Karácsonyi ének	20
„ A kosztosház	20
Tóth Béla: Török históriák	20
Lengyel elbeszélők	20
Carlyle: A gyémánt nyaklánc	20
Turgenev: A diadalmas szerelem	20
Zangwil: A matrásir	20
Korrlenko: A makár álma	20
Philippe: Perdrix Apó	20
Stacpovle: Csendes mocsarak	20
Kuprin: Ribnykov kapitány	20
Musset: Az éjszakák	20
France: Elbeszélések	20
Arubasev: A demon	20
Maupassant: Péter és János	20
Pain: Lélekesere	20
Bársony: Szól a puska	24
Karinthy: Legenda	24
Erdélyi szász népmesék	20
Román népmesék	20

CITROM

300 és 860-as, verdelli új vágású, tartós áru kapható

LÉB Fivéreknél,

Cluj. — Telefon 471.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Heti műsor a Szinkör-mozgóban

Szerda és csütörtök: **Hotel Potemkin**. A Vita filmgyár legszebb alkotása. Főszerepben a nagy francia művész: Jean Angelo.

Péntek, szombat: **A nők ellensége**. A világhírű Blasco Ibanez regénye filmre feldolgozva.

Vasárnap, hétfő: **Patt és Patichon** legújabb vígjátéka, a **Nevető örökösök**.

Mozgók műsora.

Urania-mozgó. Kedd, szerda, augusztus 4, és 5 én. **Maxim mulató csillaga**. Rendkívüli szalonbohózat, 6 felv. Főszerepben P. Mannichelli.

Csütörtök, aug. 6-án. **Premier. Játék a sors-sal**. Szentimentális dráma egy angol lord életéből, 5 fe vonásban. Főszerepben a szép magyar művész: **Mattyasovszky Ilona**.

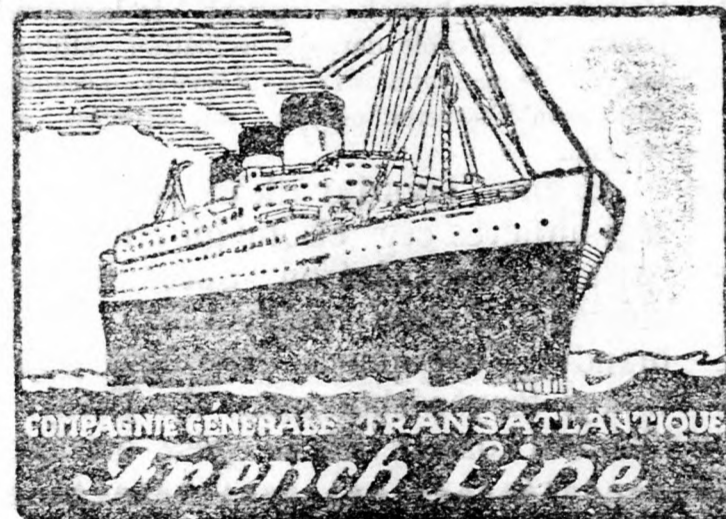
Select-mozgó. Kedd, szerda és csütörtök, augusztus 4, 5 és 6 án. **Iván Mosjoukine**, a kiváló orosz művész legújabb kreációja. **Tűnő árnyak**. Nagy szentimentális dráma 7 felv. Főszerepben **Lissenko, André Brabant és Henry Krauss**. A film a párisi élet aljasságait adja kitűnő realitással, ahol a tapasztalatlan Mosjoukine belekeveredik a nagyvilági élet bűzös árjába. **Iván Mosjoukine**, a közönséget művésziben a remek műben nyújtja nagyszerű kvalitásainak legjavát.

A zsidó irodalom köréből

Szabó Imre: Zsidó komédiások ..	60
Mendele Moicher Szfurim: Sánta Fiske	80
Kis Arnold: Echod	25
Patai: Héber költők (Kis kiadás) ..	30
Lichtheim: A zsidó Palesztina	15
Ujvári Péter: Tulsó parton	70
Patai: Héber költők anthológiája ..	650
Neményi: Isten keze	75
Biró: A zsidók útja	50
Agnon: A meggörbödött kiegyenesedik	35
Frígyes: A zsidók természetrajza ..	45

Kaphatók az

Uj Kelet könyvosztályában.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:

New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.

Információkkal és jegyekkel szolgál:

„SARNIA” S. A. Bucurest,
Pasagiul Comédia
Táviratcím: Transatbuc.
Rador 358

GYAPJUIPAR R. T. TIMIȘOARA

Gyapjmosóda, gyapjufésülde, kamgarn, vigogne-szövőde, takácsműhelyek, mügyapjgyár, apretura, festőde.

Közült és szövöttárugyár
Körülből 50 munkást foglalkoztat. Saját konfekciós és luhtenyőztés.

Természetes ásványvíz.

Ovakodjunk az utáztatoktól.

Celestin bevált: csuszál, hólyagtántalmaknál, cukorbetegségnél, izületi fájdalmaknál.

Grand-Grille kitűnően használ májbetegségeknél.

Hopital gyomorfájdalmaknál.

Vichy-Etat só lúgavas, emészthető víz házi elkészítése. Vichy-Etat pastillák evés után elősegítik az emésztést.

Használjunk kizárólag

PLANTOL

legjobb nő-nyuzsiri, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

Főtisztelő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képvisei: **HARTIG & HIENZ Cluj**
Str. Juliu Maaiu 8. Telefon 1-18.

Hölgyeim! Filc kalapudonságok órási választékban 350 lei minden formában. **Régi filc kalapokat 48 óra alatt formál és alakít az**

kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Gólya-áruházszal szemben).

Mégis csak legjobb a késnéküli

„RASOL IDEAL”

borotváló por amely az ország legrégebb gyártmánya, mely most újonnan átpreparálva, az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Ovakodjunk az ártalmas utáztatoktól. Csak az „IDEAL” felírás valódi.

Reszling József fodrász
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Az ostor, a volt, a talyiga, span uré, a jasi gadta Lernert, gyereket. Ez az vagyona, amikor városába, hogy gazdánál, akinek sága akad az elár keresgéljen a Grünélküli talyigájá Lernert és így zsidó egzisztenci mekkora galiba Nem tudta senk hiszen Lerner é világ akármely többet imádkozott, mert a beahogy ilyen a s A talyigásm darabig, amíg esuszott a magas fenekéig. És ezalatos dolgok törté maga kérte, zá ki ne eresszék a gyobb biztonságk én, mint kint a Egy zsák lisz zetes utjára a tal vacska a teherrel már rákuporodott véve semmi rendlyiga elindult a r hogy elvigye az e ból Jasiba vetődé Ebben még nincs litotta a lovat, legást kért egy tek Még ebben sincs zítás helyett kap amiben még mind Hogy azután a L és verekedésbe el ural, még abban szokták azt csinál is anélkül, hogy az ilyen csetepat a maga fekete ka ebbe a mindennap talyigást éppen szembe. Meri épp volt a barátságial don háborodott fe tőle kért utbaigaz tóriában csak ez egy óra mulva m zsidók hátán és a katívégein.

A talyigást a börtönbe vetették. börtönben, mert ígérték neki, hogy emberek közé. De sem látták Lerne lendülő füttykösök pette találták mag között hatalmas r jobbra-balra hulló A vonatok pedig az antiszemita kü nyékbeli zsidók bosszúból. Két napig sut Jasiban újra csemligás pedig a hét tönében elmélkedh voltaképpen. Ebben a beszarabiai zsidó